Влада - Радам !.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України

№ 39 (1039) ♦ Вівторок, 28 лютого 1995 року ♦ Ціна договірна

ШАХТАРСЬКА ВИМОГА: ГРОШІ — НА-ГОРА!

Шахти припинили відвантаження вугілля коксохімікам.

Таке рішення прийняв міністр вугільної промисловості країни Віктор Полтавець у зв'язку з хронічною несплатою Міністерством промисловості України боргу підприємствам вугільної промисловості, про що повідомляє кореспондент Інтерфакса-Україна».

Борг споживачів вугілля підприємствам вугільної промисловості дорівнює 27 трильйонам карбованців, у тому числі коксохіміки заборгували вугільникам понад 4 трильйони карбованців.

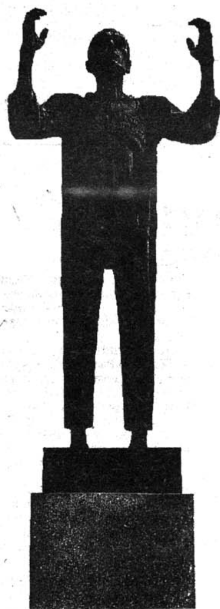
Президент України на Буковині

У Чернівці з короткочасним робочим візитом прибув Президент України Леонід Кучма.

Президент України відвідав північну околицю Чернівців, де сталося стихійне лихо. Високий гість познайомився з висновками спеціалістів Національної Академії наук України, які працюють у Чернівцях, вивчають причини і наслідки природного катаклізму, шукають шляхи для припинення його дії.

Високий гість та особи, що його супроводжували, відвідали об'єднання «Чернівцілегмаш», Інститут термоелектрики, провели нараду, на якій йшла мова про шляхи подолання наслідків стихійного лиха, а також про інші важливі питання, пов'язані з ходом економічної реформи, стабілізації виробництва, поліпшення життєвого рівня людей та їх соціального забезпечення.

Війна... після війни

Їх лишилося мало. У живих колишніх в'язнів концтаборів, жертв жорстоких медичних експериментів, так званих остарбайтерів, — сумні багатостраждальні очі. А до пережитих страждань нині додалися хвилювання — чи ж дочекаються коли-небудь обіцяної грошової компенсації, що виділена нинішнім урядом Німеччини. Але з кожним днем зростає і кількість бажаючих розподіляти її, довкола цього розгортаються гострі пристрасті.

Про конфлікт між претендентами на участь у визначенні, кому і скільки виділити німецьких марок, йдеться в матеріалі на 16-й стор.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Чечня: відлуння подій

Піхотинці рвуться в бій

Морські піхотинці Чорноморського флоту висловлюють готовність вирушити до Чечні, щоб «за законами бойового братерства замінити на передньому краї своїх товаришів по службі, замінити вибулих із лав».

У надісланому зверненні до головнокомандувача ВМФ РФ Фелікса Громова сказано: «Ми, офіцери, прапорщики, сержанти і матроси з'єднання морської піхоти ЧФ, не можемо лишатися байдужими до того, що відбувається у Чечні».

Представник прес-центру ЧФ в інтерв'ю «Інтерфаксу» водночас нагадав, що нині флот підпорядкований президентам РФ і України. Тому для прийняття позитивного рішення з цього питання потрібна згода Москви і Києва.

Завершення переговорів

У ході переговорів між делегаціями України і Молдови відбувся обмін думками з широкого кола питань двостороннього співробітництва, що являють взаємний інтерес. Міністр закордонних справ України був прийнятий Президентом Молдови Мірчею Снєгуром, Головою парламенту Петром Лучинським, Прем'єр-міністром Андрієм Сангелі.

Сторони ознайомили одна одну з внутрішньополітичною та соціально-економічною ситуацією у своїх країнах, з ходом здійснення економічних реформ. За підсумками переговорів міністри закордонних справ двох країн Геннадій Удовенко та Міхай Попов підписали ряд документів, у тому числі угоду між урядами про взаємне врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю дипломатичних представництв. Підписано також два протоколи між МЗС України та МЗС Молдови про співробітництво в галузі інформації та про консультації. Крім того, сторони обмінялись ратифікаційними грамотами щодо ратифікації договору про правову взаємодопомогу і правові відносини у цивільних та кримінальних справах, а також підписали відповідний протокол.

Крім того, парафовано угоду про сприяння і взаємний захист інвестицій, обговорено проблеми, пов'язані з виведенням з Молдови 14-ї армії, що здійснюватиметься через територію України.

Поступіться кількома метрами...

Молдова має намір побудувати нафтовий термінал на березі Дунаю. Але для цього їй потрібна згода українського уряду про надання ділянки землі на території України, — повідомив міністр закордонних справ Молдови Міхай Попов на прес-конференції у Кишиневі. «Йдеться буквально про метри», — підкреслив він.

Молдовський міністр також повідомив, що цього тижня буде створено молдовську частину робочої комісії з делімітації та демаркації державного кордону між Україною та Молдовою.

За його словами, комісія розгляне, зокрема, проект угоди про співробітництво прикордонних областей України та Молдови.

Журналісти вчаться боротися за демократію

У вихідні представники українських мас-медіа підвищували свою кваліфікацію. Таку можливість їм надав Національний демократичний інститут, який організував семінар «Засоби масової інформації і політика у перехідний період демократії в Україні».

Між соснами й березами заміського санаторію «Пуща-Озерна» журналісти активно опановували знання, дискутували, обмінювалися досвідом.

На семінарі порушувалися питання відносин між журналістами та урядовими структурами, проблеми законодавчої бази, що стосуються роботи преси, етики журналістів, пошуку джерел інформації.

(Закінчення на 14-й стор.).

Офіційно

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія Верховної Ради України з питань Чорнобильської катастрофи разом з представниками Кабінету Міністрів, Мінчорнобиля та «Союзу Чорнобиль України» розглянула запропоновані урядом проекти законів «Про внесення змін та доповнення до Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення». При обговоренні на робочій нараді були присутні й представники «Союзу Чорнобиль України» з усіх регіонів республіки.

Запропоновані зміни та доповнення стосуються 32 з 69 статей Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» і 4 з 22 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення».

Комісія погодилась зі змінами і доповненнями до статей законопроектів, в яких закладається більш чітка юридична база, що дозволить уникнути протиріч, які мали місце в старих редакціях законів. Депутати не стали заперечувати й проти вилучення статті 26 щодо виплати винагороди за вислугу років.

Комісія не погодилася стосовно змін та доповнень до статей, що обмежують соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Було запропоновано Кабінетові Міністрів України розглянути пропозиції до статей, спрямованих на посилення соціального захисту населення, передусім дітей та інвалідів. Так пропонується до дітей, що постраждали від Чорнобильської катастрофи, віднести всіх дітей України, хворих на рак щитовидної залози незалежно від дозиметричних показників.

Значно розширено перелік пільг та компенсацій для дітей-інвалідів. У їх числі: оплата сім'ї дитини- інваліда жилої площі в розмірі 50 процентів квартирної плати.

Сім'ям дітей-інвалідів, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення, відшкодовуються 50 процентів вартості палива. Йдеться також про безплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту. Про позачергове встановлення телефону сім'ї дитини-інваліда з оплатою 50 процентів вартості його встановлення. Про вступ поза конкурсом у вищі навчальні заклади, професійні навчально-виховні заклади з обов'язковим наданням гуртожитку і гарантованою виплатою стипендії, підвищеної на 100 процентів, та інше.

Комісія запропонувала за погодженням з представниками регіональних відділень «Союзу Чорнобиль України» підвищити рівень соціального захисту інвалідів, інвалідність яких пов'язана з аварією на Чорнобильській АЕС.

* * *

У робочій групі Комісії з питань соціальної політики та праці обговорювалося питання про величину вартості межі малозабезпеченості та набір продовольчих товарів і послуг для визначення зазначеної межі.

Приводом послужив лист уряду щодо неможливості визначити таку величину на основі нормативно-статистичного методу. На думку членів робочої групи, ці твердження безпідставні. Бажано, щоб Кабінет Міністрів, зрештою, виконав вимоги постанови Верховної Ради України про порядок введення в дію Закону про межу малозабезпеченості, згідно з якою він повинен розробити і подати законодавчому органу величину вартості такої межі.

Прес-служба Верховної Ради України — Укрінформ.

«Серп і молот» готовий до посівної

У сільськогосподарському підприємстві «Серп і молот» Смілянського району відбулося виїзне розширене засідання Черкаського облвиконкому за участю першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка, міністра сільського господарства і продовольства Юрія Карасика, інших керівників аграрної галузі держави. Учасники наради розглянули стан підготовки агропромислового комплексу області до весняно-польових робіт.

У виступах більшість керівників (а участь у нараді брали голови райвиконкомів, начальники райсільгоспуправлінь, керуючі ремонтно-транспортними та постачальницькими підприємствами) не зверталися «користуючись нагодою» до першого заступника Голови Верховної Ради і до «свого» міністра з проханням допомогти у забезпеченні пальним, запасними частинами, добривами... Усвідомили: допомагати ані сьогодні ані завтра ніхто не буде — минули часи планового господарювання і колгоспного соціалізму. Тепер розраховувати потрібно лише на власні сили, розум та енергію. Тому, апелюючи до поважної президії, вимагали одного: хай держава поверне зароблені важкою працею гроші. За вирощену і здану продукцію, за побудовані на селі об'єкти соцкультпобуту. Хай виплатить, врешті, компенсацію, зумовлену інфляцією.

Гострим був виступ і першого заступника голови облради Володимира Лук'янця. Якщо всі енергоресурси постачатимуть на умовах передоплати, сказав він, то області потрібно буде щонайменше п'ять трильйонів карбованців. Таких коштів у господарствах немає. Згідно з Указом Президента від 5 січня нинішнього року про компенсацію товаровиробникам втрат, зумовлених інфляцією, — за реалізовану минулого року продукцію, Черкащина має одержати 2,5 трильйона карбованців. Однак на сьогодні, коли ці кошти потрібні як повітря, жодного карбованця з цієї суми не надійшло. Водночас Кабінет міністрів затвердив порядок розрахунків за продукцію, яка залучатиметься до держресурсу за контрактами. Але й тут господарства, що вже уклали контракти з державою, у вигляді авансу одержали «сльози» — всього 11 відсотків від вартості законтрактованої продукції.

До 1 квітня колективним сільгосппідприємствам області повинно надійти 699 мільярдів карбованців на відшкодування витрат, пов'язаних з будівництвом соцкультпобуту. Поки що, незважаючи на авторитетні запевнення урядовців, надійшов мізер — 80 мільярдів. Отже, численні постанови, укази, розпорядження щодо фінансування весняно-польових робіт майже нічого недодали у порожні каси господарств. Як кажуть у народі, грому було багато, а дощу — мало.

Між тим, ситуація напередодні посівної справді загрозлива. Забезпеченість села паливно-мастильними матеріалами і пальним складає всього 30 відсотків до потреби. Причому це в середньому по області. Але, як зазначив голова Христинівської райради В.Мастилко, рахувати в середньому по області, це все одно, що рахувати температуру в середньому по лікарні: є такі колгоспи, де рівень забезпеченості пальним становить 15—20 відсотків. Якщо становище не поліпшиться, сказав начальник відділу сільського господарства Корсунь-Шевченківського району О.Воробйов, то обсіятися не вдасться. Потрібно врахувати і те, що цього року набагато зросте навантаження на техніку, що в останні три роки практично не оновлювалася. За словами директора Золотоніського об'єднання «Агропостач» Саранюка, якщо в 1990 році господарства району закупили 40 хлібозбиральних комбайнів, то 1994-го — 1. Така ж ситуація і з бурякозбиральною технікою та тракторами — у 1994 році їх було закуплено відповідно 98 та 96, а у 1994-му лише 8 та 18. До того ж багато техніки перебуває у майстернях агротехсервісу, оскільки господарства не спроможні заплатити за ремонт.

І все ж вихід із тяжкого становища є. У сільгосппідприємствах області із торішнього врожаю залишилися тисячі тонн цукру, меляси, пшениці, круп'яних культур і соняшнику. Ці продовольчі ресурси можна було б продати на біржі чи обміняти по бартеру на енергоресурси. Але існує чимало перешкод. Навіть на біржових торгах раз по раз виникають ситуації, коли за продану державним організаціям продукцію не поспішають повернути колгоспам гроші.

— Чи потрібно сьогодні апелювати до Верховної Ради та Президента? — запитував Олександр Ткаченко. — Так, проблеми, які мають вирішити вищі ешелони влади, існують, але разом з тим потрібно, очевидно, сьогодні апелювати і до самих себе, бо за останні роки виробництво сільськогосподарської продукції подекуди зменшилося вдвічі. Ніхто не поміняв ні земель, ні кліматичних умов, ні працівників, але заготівля сільськогосподарської продукції скоротилася на 10 млрд. доларів. То які нам потрібні були б кредити, якби не відбулося такого скорочення?

Втім, яскравим прикладом того, що дуже багато залежить від керівника, є колгосп «Серп і молот», на базі якого проводилася нарада. Як зазначив його голова Іван Пічкур, уже сьогодні колгосп повністю готовий до посівної — тут вистачає і пального, і мінеральних добрив, і техніка справна, тож лише залишається дочекатися весни.

Лідія ТИТАРЕНКО,
Сергій ЛАВРЕНЮК.

Черкаська область.

Точка зору

ТАКОГО НЕ БУЛО Й ДО 1917-го,

або Якому бути закону про владу

Минулого року народ України, насилу долаючи виснажливий виборчий марафон, оновив усі виборчі органи влади — від сільської Ради до Верховної і до Президента країни. Тим самим було зроблено важливий крок на шляху до створення правової держави, з'явилася передумова для виходу її з глибокої економічної кризи. Рішуче виступаючи за наведення елементарного порядку в країні, зміцнення виконавчої влади в усіх її ланках, разом з тим переконаний, що прийняття Верховною Радою президентського законопроекту в запропонованому вигляді означатиме по суті ліквідацію системи Рад народних депутатів — на сьогодні основу української державності.

Багато хто з депутатів також вважає, що прийняття цього законопроекту може призвести до створення передумов авторитарної влади Президента і дестабілізації політичної ситуації в Україні. Як відомо, законопроект передбачає значне скорочення повноважень Верховної Ради, обмеження її контрольних функцій, позбавлення можливості впливати на кадрову політику в країні, а також скасування обласних і районних Рад народних депутатів як органів регіональної влади. Багато наших депутатів не без підстав вбачають у цьому ревізію суспільних відносин і кінець народовладдя в Україні. Та коли це справді так, то допустити таке аж ніяк не можна.

Передбачаючи ліквідацію обласних і районних Рад, проект не пропонує в цій ланці взагалі якихось представницьких органів. Але ж такого не було навіть до 1917 року! Не можна погодитись і з тим, що глави обласних, районних адміністрацій обиратимуться населенням відповідних територій, а їхні повноваження можуть бути припинені відповідно Президентом і главами обласних адміністрацій, хоча й за поданням прокурора. Це слабо узгоджується з принципом демократії і народовладдя. Як, мабуть, і те, що головам і очолюваним ними виконкомам місцевих Рад (у проекті їх названо інакше — органи місцевого самоврядування) буде делеговано певні повноваження державної виконавчої влади, обсяг яких визначає Президент. У здійсненні цих повноважень вони підзвітні йому, Кабінетові міністрів та главам держадміністрацій вищого рівня по вертикалі. В результаті виходить, що Ради матимуть менше повноважень, аніж створювані ними виконкоми. Чи розумне таке положення?

Або ще стаття 18 передбачає, що Верховна Рада приймає закони про формування представницьких органів державної влади, та яких саме — не вказано.

Тим часом, адміністрації — це не представницькі органи, а місцеві органи — це не органи влади. Тоді як розуміти зміст даної статті?

Ми глибоко переконані, що такі кроки, які докорінно змінюють суспільний устрій держави, не можуть вирішуватися кимось одноосібно, їх мають виносити на всенародне обговорення.

Віталій КАЗМИРУК,
голова Балаклійської районної Ради Харківської області.

ВИЩИЙ АРБІТРАЖНИЙ СУД УКРАЇНИ ПІДБИВАЄ ПІДСУМКИ

Нещодавно відбулося спільне засідання пленуму Вищого Арбітражного суду (ВАС) України та Ради суддів арбітражних судів України, де були розглянуті підсумки роботи арбітражних судів України за 1994 рік та завдання судів на 1995 рік.

В 1994 році судами розглянуто 53514 справ. З них більшість — майнові спори: 93,5 відсотка. Позивачами було заявлено вимог на суму, що перевищує 32 трлн. карбованців, і 49 відсотків цих вимог судами було задоволено.

Аналіз справ, що надходили до судів, свідчить, що найбільш характерними є позови, вимоги яких ґрунтуються на кредитних договорах, використанні таких цивільно-правових способів забезпечення виконання зобов'язань, як застава, гарантія, поручительство страхування, спори, що виникають із вексельного обігу, розрахунків між суб'єктами підприємництва і виконання договірних зобов'язань у натурі.

У 1994 році тривала тенденція до збільшення в судах справ про визнання актів ненормативного характеру недійсними. Якщо ще рік тому вони становили 1,5 процента від усіх розглянутих судами справ, то нині — 2,3 процента. Разом із зростанням кількості звертань до судів у цих питаннях зростає і кількість задоволених судами заяв. Так, у 1993 р. суди задовольнили 52 проценти заяв, а в 1994 році вже 57 процентів. Найчастіше порушувалися справи, відповідачами за якими є виконкоми місцевих Рад народних депутатів. В основному, це спори, пов'язані з реєстрацією, перереєстрацією юридичних осіб, захистом права власності чи оперативного управління, земельних правовідносин. Досить високий відсоток задоволених судами заяв свідчить про низький правовий рівень осіб, що приймають ці рішення, бо в основному підставами для визнання недійсними оспорюваних актів були або перевищення визначеної законом компетенції або невідповідність законові.

Значно зросла в 1994 році кількість справ про визнання господарюючих суб'єктів неплатоспроможними. Якщо в 1993 році до судів надійшло лише 144 заяви про визнання банкрутом, то в цьому році лише в суд Донецької області їх надійшло 20. Левова частка всіх справ про банкрутство (близько 70 відсотків) порушена на вимогу податкових інспекцій, бо основною причиною, що примушує визнавати підприємства банкрутами, сьогодні є заборгованість перед державним бюджетом. На другому місці — неповернення кредитів. Контингент банкрутів — в основному недавно створені юридичні особи.

Робота арбітражних судів відбувалася у важких фінансових умовах.З затвердженого Верховною Радою кошторису бюджетних асигнувань системі виділено 89 відсотків.

В той же час за розгляд судових справ до державного бюджету надійшло 3 трлн 624 млрд. крб., що у 47 разів більше, ніж було виділено для судів з бюджету.

Неналежні умови праці, соціальна незахищеність суддів, низька заробітна плата, яка через інфляцію постійно відстає від оплати праці юристів в інших галузях, є головними причинами того, що юристи без великого бажання йдуть працювати в арбітражні суди. У зв'язку з цим неукомплектованість судів кадрами становить 333 чоловіка, або 26,8 відсотка.

Тільки в 1994 році за власним бажанням звільнилося 69 чоловік, в тому числі 7 суддів.

Залишаються невирішеними проблеми з матеріально- технічного забезпечення судів. Тільки один з шести судів, які потребують службових приміщень, поліпшив свої умови праці. Решта 5 не отримала жодного квадратного метра. Всі намагання керівництва ВАС України і голів судів вирішити ці питання наштовхуються на глуху стіну. Місцеві органи влади ігнорують Закон України «Про арбітражний суд» та постанову Верховної Ради України «Про забезпечення діяльності судів».

На 1995 рік пленум ВАС України поставив завдання проводити підвищення кваліфікації суддів, що забезпечить якісний розгляд судових справ, відпрацювання процесуальних документів, створення Центру правової інформації та правової бібліотеки, налагодження видання вісника Вищого Арбітражного суду України та інші.

Прес-служба ВАС України.

ЧИ «ОСІДЛАЄ» МЕРІЯ РИНКИ?

ЦЕ СТАЛО *громом з ясного неба: Едуард Гурвіц, сам недавній кооператор, а нині мер Одеси, почав громити своїх учорашніх «однокашників»! На ринку «Північний» за його наказом водночас знесли близько трьох десятків ларків і павільйонів, на «Південному» — аж 80! На «Привозі» й на «Новому» теж очистили від них території. А на словах він, начебто, палкий прихильник підприємництва й приватного бізнесу. Однак своє справжнє обличчя таки показав — діє більшовицькими методами... Так чи приблизно так говорили на ринках і в трамваях, писали в газетах і проголошували по телебаченню. То що ж стряслося у славній Одесі, де нерідко полюбляють казати, що в просуванні до ринкових стосунків їхнє місто попереду всіх.*

Одесити, відомо, здебільше воліють харчуватися з ринків, не дуже шанують магазинну державну чи кооперативну торгівлю. «Робити базар» — це в Одесі чи не найулюбленіше заняття будь-якої господині. Хоча в останні роки це вдається дедалі важче, бо найбільші продовольчі ринки міста почали втрачати своє первинне призначення — постачати людям найрізноманітніший харч.

Узяти хоча б знаменитий «Привоз». Не раз випадало спостерігати, як сільчани, котрі привезли туди, скажімо, картоплю аж з Вінниччини або Черкащини, не мали куди поткнутися, бо призначені для продажу цього продукту ряди вщерть заполонено всілякими імпортними речами. А фруктовий ряд, на фасаді якого навіть стара відповідна назва красується, міцно окупували десятки кооперативних ларків, що пропонують, знову ж таки, взуття, біжутерію... Водночас магазини сільгосппідприємств, для яких той ряд призначений і є з ними єдиним цілим, мусять реалізовувати свою продукцію з виносних рундуків. А ларки й павільйони великих кооперативів, МП, просто приватних підприємств і бізнесменів почали інтенсивно відвойовувати у ринку його територію. Власники таких «точок» «роблять» грубі гроші, зовсім не обтяжуючи себе сплатою податків. Якщо додати, що тисячі торгівців-індивідуалів ще й узяли ринок у тісне кільце по всьому його периметру зовні, наглухо перекривши всі підходи та під'їзди, то без перебільшення можна було констатувати: «Привоз» перетворився на звичайнісіньку промтоварну «барахолку» з усіма її ознаками — хамством, обдурюванням, рекетом, з'ясуванням стосунків між криміногенними елементами тощо. Нормальні домогосподарки вже почали було боятися туди ходити. Не набагато різнилися від «Привозу» й інші ринки міста.

І ось новий склад міськвиконкому, очолюваний Едуардом Гурвіцем, вирішив втрутитися у ситуацію. Одне з перших його розпоряджень — «Про вдосконалення роботи орендних підприємств ринків з реалізації сільськогосподарської продукції населенню міста». А ще через три тижні міськвиконком приймає рішення з цього ж питання. Вимога одна: сільськогосподарські ринки мають відповідати своєму прямому призначенню. Однак адміністрація ряду ринків, а тим більше пригріті нею підприємці й спекулянти, реагувати на ті документи й не думали: вважали, очевидно, що то просто чергова паперова бульбашка.

І — помилилися. Бо нова міська адміністрація з перших днів взяла за правило виконання своїх рішень контролювати. Отож, на ринки з цією метою почали навідуватися мер, його заступники, керівники й спеціалісти відповідних міських служб. Переконавшись, що в ряді випадків все залишилося, як і було, голова міськвиконкому видає ще одне розпорядження, яке й справило враження грому з ясного неба. Бо, окрім традиційних вже вимог, у ньому прямо говорилося: ті об'єкти торгівлі, наявність яких на територіях ринків та навколо них не погоджена на законних підставах з відповідними службами виконкому, — знести, а ринок «Південний», де панує антисанітарія, — взагалі закрити до особливого розпорядження. А ще через кілька днів викладене у розпорядженні почали виконувати.

Отут і здійнялося! Підприємці й бізнесмени, що окупували «Північний», стали було стіною на захист своїх ларків та павільйонів, почали погрожувати страйком (!). Та далі, вступивши в діалог з представниками влади, оговталися: а таки буде краще подумати, знайти якийсь компроміс. Навіть створили власну ініціативну групу, яка наглядала за... знесенням їхніх же ларків і павільйонів. Адже їм запропонували: візьміть участь у розробленні нового проекту ринку, куди «впишуться» й торговельні підприємства бізнесменів, вкладіть кошти в реконструкцію й забудову «Північного» — й торгуйте тоді на здоров'я. Але ж — у більш, ніж досі, цивілізованих умовах, дотримуючи відповідних законів, сплачуючи належні податки й не перешкоджаючи основному призначенню ринків сільгосппродукції.

Із селища Таїрова, де міські власті вдалися до крайнього заходу — тимчасового закриття ринку «Південний», посипалися численні скарги не тільки на адресу властей, а й засобів масової інформації, обласних і столичних організацій. Міськвиконком не виправдовувався — просто разом з Київським райвиконкомом, підключивши до роботи міськдоррембудтрест та виділивши кошти з власного позабюджетного фонду, заходився давати лад. І невдовзі «Південний», значно оновившись, знову запрацював. І тут підприємці зможуть організувати зустрічну торгівлю промтоварами, що зручно й для селян, але, знову ж таки, в розумних межах, на законній підставі, не утискуючи інтересів та прав сільгоспвиробників.

Дехто, угледівши лише зовнішні ознаки втручання міськвиконкому до ринкових справ, а саме — знесення ларків та павільйонів (а їх було встановлено незаконно близько двох тисяч), ніяк не міг второпати: як це Е. Гурвіц наважився отак притиснути «хазяїв»?

Однак мер і очолюваний ним виконком дивляться на проблему ширше й глибше. По-перше, проводольчі ринки, вважають вони, справді мають бути продовольчими, а не «товкучками», на які вони перетворилися (для промринків надано інші місця). По-друге, на таких ринках слід створити для селян якнайкращі умови, вони мають почуватися тут не приниженими прохачами, а господарями. А для цього належить зробити багато: від усунення з ринків криміногенних елементів, які не тільки вимагають від продавців сільгосппродуктів «свою частку», а й нерідко диктують, кому з перекупників та за якою ціною товар віддати, незговірливих просто не допускають на ринки, й до надання селянам транспортних послуг, спецодягу, справного вагового й іншого інвентаря. По-третє, допомагаючи ринкам, місто вправі очікувати від них коштів й до своєї казни, які так необхідні для здійснення численних соціальних програм. Адже торгівля — справа завжди прибуткова не тільки для окремої людини, а й для міста, регіону, країни. У цьому переконалася делегація одеської мерії, побувавши у США, у місті Коламбус. І нині в Одесі вже розглядають першу пропозицію — щодо створення оптового плодоовочевого підприємства, яке постачало б дарами півдня північніші регіони. А це, безумовно, зачепить і сільгоспринки міста.

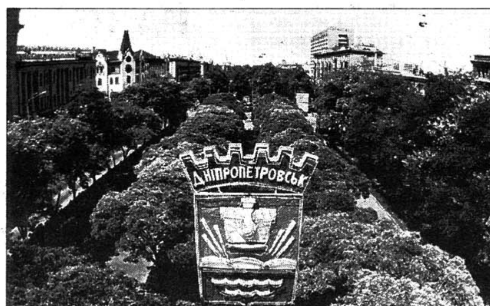
Готуючи цей матеріал, я об'їздив усі одеські ринки. Деякі зміни на краще там, безперечно, помітні, та все ж сьогодні ще не скажеш, що виконком оті ринки вже «осідлав». Бо й до наведення елементарного санітарного порядку ще далеко, й полегшені на 200-300 грамів гирі, хоч багато їх уже вилучено, ще нерідко в дії, й невиправдано, безпідставно завищені, явно спекулятивні ціни то тут, то там вигулькують, і власники знесених ларків та павільйонів незаконну торгівлю на рундуках чи й у рядах, призначених для сільгоспвиробників, наново налагоджують...

— Що ж, — каже заступник голови міськвиконкому Ігор Свобода, який займається питаннями торгівлі, — ми усвідомлюємо, що затіяне — не кампанія. Щоб ринки дедалі повніше задовольняли потреби одеситів у сільгосппродуктах, маємо діяти наполегливо і послідовно і завтра, й післязавтра — завжди. І ми до цього готові.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

ОЗИРНИСЬ ІЗ СЬОГОДЕННЯ,

або Як у трьох вимірах часу — минулому, теперішньому і майбутньому — не побоялися подивитися на перебіг подій у Дніпропетровську

НАЧЕ *суперечливі й неоднозначні враження справила зустріч, яка щойно відбулася у Дніпропетровську, але кожен, хто був її учасником, подумки позаздрив і подякував голові міськради Миколі Швецю за ідею та реалізацію цієї трохи несподіваної акції.*

Якщо рахунок вести від Григорія Петровського, то Швець — «срібний», двадцять п'ятий мер в історії Дніпропетровська. І водночас він перший, якого обрали мешканці всього міста. Погодьтеся, що рубікон далеко не тільки символічний. От Микола Антонович і придумав влаштувати зустріч голів міськвиконкому, а разом з ними і райвиконкомів обласного центру попередніх часів.

Напрошувалося питання: А навіщо? Микола Швець пояснив коротко: для нас це — свято. Для запрошених і поготів, бо останнім часом у нас, на жаль, мало шани до попередників. І хоч як оцінювати тепер те, що робилося раніше, мудріше буде не квачем орудувати, а бодай поважати людей, котрі щиро колись працювали.

Тільки той народ, котрий не відвертається від своєї історії та не переписує її щороку, може розраховувати на майбутнє. Хай тутешня історія — лише часточка всієї але близька городянам, яким випало жити і працювати тепер.

А досвід, знання, мудрість попередників будуть, як зауважив Микола Швець, доречні. Розумний від них ніколи не відмовиться.

— Для нас над усе — доля рідного міста, а що нас з вами єднає любов до нього, — звернувся до запрошених Микола Антонович, — то думаємо, що не помилимося, забажавши з вами звірити свої задуми та практичні кроки.

Належним словом насамперед згадали Миколу Гавриленка — людину, яка у повоєнні часи п'ятнадцять літ очолювала міську Раду і її виконком.

Про цього справжнього хазяїна міста добра пам'ять. Розповідають, від скількох дурниць уберіг він проспекти й вулиці, майдани й парки, архітектурні пам'ятники Дніпропетровська. Адже були охочі зруйнувати геть усе, що нагадувало старовинний Катеринослав. Микола Євстафійович, стаючи поперек авантюрним задумам, говорив так: «Я не хочу, щоб на мою могилу сипалися потім прокльони онуків і правнуків». То як забути сьогодні таку людину?

А серед тих, хто зміг прибути на зустріч, найстаршим виявився Євген Качаловський. Також не пересічна людина з біографією, яку по-різному зараз можна тлумачити. Та який сенс займатися цим невдячним ділом, коли важливіше спом'янути те краще, що було в діяльності Євгена Вікторовича.

Розуміючи «делікатність» моменту, мушу внести ясність: побоювання щодо ностальгії за усім тим учорашнім, що зараз ми рішуче відкидаємо, не справдилися. На цій зустрічі навіть більше, ніж треба, говорили, що «жити і працювати за старою системою тепер не випадає». І що віра в оздоровлення та перетворення не безпідставна. А мову вели переважно про те, як домагатися серед населення ваги та авторитету місцевої виконавчої влади, як розв'язати соціальні, житлові й побутові проблеми, полегшувати усі незлічені щоденні клопоти городян. То з огляду на це справді були важливі й корисні спогади Івана Ляха, якому випало очолювати «мерію» в роки ліквідації наслідків шаленої зливи, котра затопила ледве не весь центр міста, а також Віктора Бойка, за господарювання якого створювали надійні матеріально-технічні бази для всіх служб міського господарства. Як і спогади Олександра Мигдаєва, причетного до розгортання у Дніпропетровську будівництва відразу кількох потужних і соціально значущих об'єктів. А за самостійність, повноправність міська представницька влада боролася, виявляється, і раніше, не лякалася сутичок з відомствами у Києві та Москві, коли треба було відстоювати інтереси земляків.

І коли всі колишні мери висловлювалися за те, щоб подібні зустрічі стали традиційними і що, може, не завадить створити Раду Старійшин, з ними погоджувалися: варто.

Отож якщо цю зустріч спокійно і зважено осмислити, то доводиться щиро шкодувати, що не зміг на неї прибути Міністр Кабінету міністрів Валерій Пустовойтенко. І ось чому. Часи нині складні, майже екстремальні, чимдалі ситуація гострішає.

Микола Швець, скоріше, тільки подав надії, що справиться з лавиною труднощів, ніж переконав остаточно, що в ньому виборці не помилилися. І може, досвід Валерія Пустовойтенка, який перед тим також за нелегких умов кризових випробувань очолював міськраду і міськвиконком, в першу чергу знадобився б Миколі Антоновичу.

І цікаво ось що: саме найстаршим за віком учасником зустрічі Євгеном Качаловським у свій час було задумане й розпочате будівництво у Дніпропетровську метрополітену. Сталося так, що з різних причин введення в дію підземки залишалося нездійсненною мрією шістьох його наступників. Нарешті Микола Швець твердо заявив городянам, що цього року метро неодмінно буде пущено. Чи не цій події і суджено стати й іспитом для Миколи Швеця, і свідченням його потенціалу як непересічного та здібного мера майже півторамільйонного міста?

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

На початку тижня

БЕРЕЗНЕВЕ ТЕПЛО ОМАНЛИВЕ

Нинішній тиждень відкриває весну. А, як відомо, весняна пора будить не лише внутрішні фізичні резерви людського організму, а й наївні, дитячі очікування на диво, якщо не у власному житті, то хоча б у суспільному. Бажання здійснення чогось неймовірного такі сильні, що, дивись, гіпотетичне справдиться.

Отож, завтра перший березневий день, і оглядачі, які цікавляться зовнішньополітичним життям України, чекатимуть повідомлень про офіційне рішення Президента Росії Б.Єльцина відвідати Київ. «Інтерфакс» уже повідомив, щоправда, без чітких посилань і через вставне слово «найвірогідніше», що візит відбудеться у другій декаді березня. Подейкують, якщо сильно вірити, то бажане справдиться. Аби оглядачам було що коментувати, їм варто вірити у цей візит, навіть коли у ньому невпевнений російський лідер.

Нарешті, березень у зовнішньоекономічному плані має бути цікавим для громадян України. У Парижі планована нарада інвесторів нашої держави. Повідомляється, що невдовзі до Брюсселя має відбути делегація українських урядовців для обговорення деталей паризької зустрічі. Залишається їм нагадати, та й собі теж, стару тітчину приказку: березневе тепло оманливе.

Сергій ДАНИЛЕНКО.

РАЗОМ, АЛЕ ОКРЕМО,
або Можливі варіанти?

Якщо уважно простежити за цьогорічними маршрутами поїздок українських політиків і урядовців різних рангів, то чітко вимальовується географія нашого найголовнішого інтересу: країни СНД і ті, що колись входили в Союз. Причому цей інтерес проявляється по висхідній.

Нічого несподіваного і непередбачуваного тут не має, бо ще восени минулого року міністр закордонних справ Геннадій Удовенко, щойно призначений на цю посаду, в інтерв'ю «ГУ» однозначно заявив про пріоритети України: насамперед співробітництво та інтеграція з колишніми партнерами по Союзу і водночас поступове налагодження контактів — політичних та економічних — з країнами Заходу, позбування ілюзій типу «закордон нам допоможе».

Не помилюся, коли скажу, що це чи не вперше за роки нашої незалежності знайшовся політик, який чітко і недвозначно заявив про таку свою досить непопулярну в деяких ура-патріотів позицію. І, як бачимо, саме ця позиція переросла у ранг державної.

Хоч вона не така вже й оригінальна, якщо звернути увагу на візити в країни СНД глав держав і урядів колишніх радянських республік.

Кажуть, що невідомо — добре це чи погано, якщо однакова ідея з'являється відразу в багатьох головах. Але очевидне інше: здається, ми починаємо розуміти, що з кризи економічної і політичної — цієї ями, куди ми всі разом утрапили через непродуманість політичних рішень, — нам поодинці не виборсатися.

Отож, схаменувшись, починаємо потроху підставляти одне одному плече, хоч, зважаючи на ситуацію, кожен у своїй державі, оголошуємо або про окрему позицію чи власний шлях, або про специфічні особливості. Тим часом усі чудово розуміємо, що без економічної інтеграції цей шлях просто неможливий.

Коментар

Доводиться витримувати, переживати все: невдачі, прорахунки, на жаль, приниження, як це було в кінці січня під час візиту Президента України Леоніда Кучми до Президента Росії Бориса Єльцина, свідком чого стали мільйони телеглядачів.

Українські газети випустили тоді в Леоніда Кучму немало в'їдливих стріл з приводу його ніяковості перед пихою свого російського колеги. А я поспівчувала Президенту: той сором він витерпів не тільки за власний гріх, а за величезний борг, що за нього ми не в змозі розрахуватися нині і навряд чи зробимо це в найближчому майбутньому.

Тому й дозволяє собі покуражитися наш кредитор, яких у світі більше немає, бо хто ще погодиться постачати таку гігантську кількість енергоносіїв, як це робить Росія, практично в нескінченний борг?

Щоправда, Єльцин спробував згладити завдану прикрість, сказавши в посланні Федеральним зборам: «Стратегічне завдання — зміцнення позитивних зрушень, що намітилися у відносинах з Україною... Росія з розумінням ставиться до труднощів, які переживає братній український народ у становленні своєї держави, особливо в економічній сфері. Незважаючи на власні проблеми, ми готові підставити плече...»

Многотрудний наш шлях до злагоди. Людям, які зважилися повести ним суспільство, знадобиться немало відваги. І перш за все — у подоланні стереотипів, що вони нібито ведуть назад у Союз. А ще — опір людей, які на псевдоборотьбі з «москалем та імперією» побудували власну політичну кар'єру...

Весна, сподіваюся, принесе потепління не тільки в природі, а й у міждержавних відносинах, бо, як би ми не намагалися відхреститися від нашого минулого, воно у нас було...

Валентина ПИСАНСЬКА.

Світлана ЧАЛА, «Голос України» (із Кишинева)

Примирення Кишинева й Бухареста, схоже, відбулося

Перший офіційний візит румунського прем'єра до Молдови, який відбувся 20-21 лютого, завершився підписанням кількох міжурядових угод, переважно економічного характеру.

Головна мета візиту, за словами Н. Векерою,— проаналізувати перебіг економічних реформ у Молдові та збільшити взаємні поставки, а також «усунути напруженості, що виникли у відносинах двох держав».

Румунія нині посідає третє місце після Росії та України у зовнішній торгівлі Молдови. Але торік обсяг поставок зменшився майже на третину. Обидва прем'єри — Молдови й Румунії — заявили, що вони не задоволені рівнем економічного співробітництва, і обіцяли активізувати діяльність спільних молдовсько-румунських підприємств, яких нині понад 700. Подвійне оподаткування для них скасують. Планують створення на молдовсько-румунському кордоні вільних економічних зон.

На зустрічі Президента Молдови М. Снегура з румунським прем'єром зачеплено справу Ілашку, засудженого в Тирасполі до страти за тероризм. Націоналістичні сили в Молдові та Румунії вважають його за національного героя. Молдовська влада вимагає видати його для розгляду справи в Кишиневі. Президент Молдови запевнив Прем'єр-міністра Румунії, що після надання Придністров'ю статусу автономії це питання буде розв'язане і вже цього року.

Візит Прем'єр-міністра Румунії до Кишинева можна оцінити як чинник потепління у відносинах двох держав. Після приходу в Кишиневі до влади Аграрної демократичної партії, котра зняла гасло приєднання Молдови до Румунії, відносини між Кишиневом і Бухарестом скоріше нагадують холодний мир. Щоб відновити взаємну довіру, М. Снєгур запропонував посилити політичні контакти і провести ряд зустрічей на рівні правлячих партій.

Тим часом у Міністерстві закордонних справ Молдови вважають, що візит став можливим тому, що Румунія змінила свою позицію і вже не дивиться на Молдову як на частину власної території.

Попри деяке потепління у відносинах, діалог між Кишиневом і Бухарестом не можна назвати легким. Міждержавна угода між Молдовою і Румунією досі не підписана, хоч робота над нею триває.

Хроніка. Факти. Події

● *Тріполі*

Бомбардування. З чийого боку?

Лівія може піддати бомбардуванню ізраїльські міста, якщо єврейська держава не припинить бомбардувати південь країни, заявив міністр праці Лівії Абдалла аль-Амін. «Лівійський уряд візьме на себе відповідальність і розпочне бомбардування єврейських міст, якщо Ізраїль негайно не припинить агресію проти нашої країни», — сказав А. аль-Амін під час відвідання міста Сайда на півдні Лівії.

Попередження міністра мало місце після відвідання прем'єром Ізраїлю Іцхаком Рабіном і 13 міністрами його кабінету півдня Лівії минулого тижня. Це відвідання характеризовано місцевою пресою як підготовка великомасштабних бойових дій Ізраїлю проти суверенної Лівії.

Воєнні дії тривають

Еквадорська сторона втратила з початку прикордонного конфлікту 25 чоловік убитими і 62 — пораненими.

У бразильському МЗС відбулася нарада представників Аргентини, Бразилії, США і Чилі — країн, які є гарантами мирного договору 1942 року, що визначив кордони між Перу і Еквадором, і які були посередниками досягнення перемир'я у збройному прикордонному конфлікті, що триває майже місяць. На цій зустрічі висловлено співчуття у зв'язку з новими людськими жертвами і надія на «досягнення клімату довіри і гармонії» між цими країнами.

Поновлення бойових дій на перуансько-еквадорському кордоні віддаляє можливість мирного врегулювання, заявила з цієї нагоди прес-секретар МЗС Бразилії Вера Машаду. Тому нову місію миру може бути направлено в район конфлікту лише після остаточного припинення вогню відповідно до бразильської декларації, наголосила вона.

● *Бонн*

Фашизмові не місце у Німеччині

Міністр внутрішніх справ ФРН Манфред Кантер видав розпорядження про заборону і розпуск неонацистської «Вільної німецької робітничої партії» за діяльність, спрямовану проти конституційного порядку Німеччини. Відповідне повідомлення було вручено голові ВНРП Фрідгельмові Буссу. Водночас німецька поліція здійснила обшуки на квартирах активістів ВНРП у всіх землях ФРН, під час яких конфісковано зброю, пропагандистський матеріал та майно організації.

● *Багдад*

Зміцнити відносини з Іраком?

Лідер Ліберально-демократичної партії Росії Володимир Жириновський перебуває з візитом в Іраку. Він очолює велику російську делегацію, до складу якої входять депутати думської фракції ЛДПР, військові, бізнесмени, політологи. В аеропорту він заявив кореспондентові ІТАР-ТАРС, що основною метою візиту є зміцнення відносин з Іраком на міждержавному рівні, а також обговорення конкретних пропозицій про співробітництво, у тому числі в економічній та військовій сферах. Глава ЛДПР висловився за якнайшвидше скасування міжнародних санкцій щодо Багдада, висловивши впевненість, що до кінця року в цьому плані відбудуться сприятливі зміни в позиції РБ ООН.

● *Париж*

Про шпигунські пристрасті

«Дуже серйозною» назвав міністр внутрішніх справ Франції Шарль Паскуа справу про викриття п'яти американських громадян, звинувачених у шпигунстві на території Франції. У заяві, що з'явилася в газеті «Монд», він оцінив дії американських спецслужб як недружні, помилкові — «не лише у Франції, а й в інших європейських країнах».

Візити

Торговий аутсайдер?

У Женеві з офіційним візитом перебуває урядова делегація, очолювана міністром зовнішніх економічних зв'язків України Сергієм Осикою. Під час численних зустрічей розглядатимуться питання про надання повноправного членства нашій державі в системі ГАТТ/ВОТ.

У своїх виступах міністр неодноразово зауважував, що наші близькі й традиційні партнери — країни Центральної та Східної Європи, або вже стали членами цієї організації, або ж готуються стати ними. Отож, Україна опинилася в особливій ситуації: без членства в ГАТТ/ВОТ вона потрапить у залежність від відповідних торгових режимів і, зрештою, стане «торговим аутсайдером».

ВІЛЛА ДЛЯ ТІНИ

Хто не знає американську рок-зірку Тіну Тернер... Напевно, прихильникам її виконавського мистецтва буде цікаво дізнатися, що світова знаменитість нещодавно придбала собі нову віллу в аристократичному районі Цюріха вартістю в 15 мільйонів швейцарських франків.

Фото Кейстон — ІТАР-ТАРС.

Алло, Париж!..

Чекаємо пана Шассара

У Франції весна вже у розпалі. Ми по телефону привітали з нею Надзвичайного й Повноважного Посла України Юрія КОЧУБЕЯ. Але мали і конкретний привід. МЗС України дало згоду на кандидатуру нового посла Франції в Україні Домініка Шассара. Тож цікавило, хто до нас їде?

— Це призначення означає, що авторитет України у Франції зріс. Пан Шассар був другою особою у посольстві Франції в Німеччині. Франція надає великої ваги відносинам зі своїм найближчим сусідом — Німеччиною. Тому традиційно в Берліні працюють фахівці високого рівня. Переконаний, що з приїздом в Україну пана Шассара наші міждержавні відносини активізуються.

Останнім часом україно-французькі відносини розвиваються динамічніше. У Франції проходить багато колоквіумів, семінарів, виставок, присвячених Україні, а газета «Фігаро» відвела нашій країні цілу полосу.

Розмову вела Наталя ФІЛІПЧУК.

Правди не спотворити

У СКЛАДНИЙ час ми живемо: час політичних бур і злигоднів, час захоплення словесами і словоблудства, час спотворювачів і зрадників, торжества іуд та іншої схожої публіки. Безумовно, він мине, цей час, ущухнуть пристрасті, люди і, насамперед, високошановні академіки, гортаючи архівні документи, чимало дивуватимуться процесам, що відбуваються сьогодні. Та це буде нескоро. Нині ж ми перебуваємо на історичному переломі, йдучи продиктованим нам шляхом.

Дійових осіб і виконавців оспівують засоби масової інформації. Одних представляють в образі благородних левів-царів нового світового порядку, котрі панськими жестами вказують місце гієнам (що в народі називаються по-простому шакалами) і милостиво дарують їм право догідливо підкреслювати значущість новоявлених левів у сучасному світі. Другим пророкують роль вождів (з якими, до речі, вони мають і деяку зовнішню схожість), вкладаючи в їхні вуста ідеї та шлях Христа. Тільки вони не помишляють, як Мойсей, водити народ пустелею 40 років, а здійснюючи так звані монетаристські ідеї (один герой фільму з когорти «вождів Центральної Європи» казав навіть: «Ми вас трішки вішатимемо»), збираються направляти свій народ просто до раю — навіщо йому страждати на цій грішній землі?

Одні з них перебувають в активній фазі й матеріально діють, тобто зрідка стрибають, другі перебувають у метафізичному стані, бо фізично вони є, а фактично їх немає. Одні за газетними публікаціями зробилися академіками з вселенським

В УКРАЇНІ здійснено контрреволюційний переворот, що відкрив шлях капіталістичній реставрації.

авторитетом, другим нарешті в похилому віці визначено роль фізикоанатомів... Є й ще дехто: ці виявилися спритнішими — вони політики, політики конвертованої проби, і породили вони партію захисту своїх інтересів — партію «зелененьких».

Може, й не варто приділяти їм так багато місця. Та як пройти мимо того, що найактивніші прихильники «нової еліти», серйозно зносившись, розуміючи, що наближається час скорої розплати за їхню зраду, витягують вкотре на світ божий тему «вини комуністів». А в цей час прості люди — робітники, селяни, інтелігенція — дедалі більше замислюються над тим, куди їх завели співці національної ідеї, як їм далі жити, як звести кінці з кінцями й не дати своїм дітям померти з голоду.

Отже, в Україні здійснено контрреволюційний переворот, що відкрив шлях капіталістичній реставрації, руйнації соціалістичних устоїв у всіх сферах суспільного життя, демонтажу радянської форми народовладдя, насадженню націонал-шовіністської ідеології.

Такий поворот подій не був неминучий і історично закономірний. Він став можливий насамперед тому, що на поворотному етапі, коли перед СРСР, іншими країнами соціалізму постали великі проблеми, що вимагали сміливих, новаторських рішень, керівництво цих країн та правлячих у них партій виявилося неспроможним оперативно й належним чином реагувати на виклик часу, обстановку, що змінилася. Так, справді, новий етап технологічної та інформаційної революції вимагав модернізації та якісного поновлення багатьох сторін суспільного життя, заміни жорстко централізованої системи управління економікою, що показала свою ефективність у роки війни та повоєнної відбудови, — гнучкішими і маневренішими формами організації господарського життя, включенням дійових стимулів виробничої і творчої діяльності, демократизацією політичної системи, трансформацією Союзу РСР із фактично унітарної держави у справжню федерацію.

Та всі ці проблеми високорозвиненої країни могли і мали б бути здійснені в рамках соціалістичного суспільства, властивими соціалізму засобами й методами, без державного розвалу, соціальних потрясінь і зубожіння народу. Цього, проте, не сталося. Розгорнуте на початку 80-х років за ініціативою Ю.В. Андропова кардинальне реформування всіх сторін життя радянського суспільства з метою переведення його на вищий щабель соціалізму, що по'єднував би високорозвинену економіку, в основі якої суспільна власність, соціальна справедливість та широка демократичність політичної і суспільної системи, з приходом до керівництва КПРС Горбачова та його групи було зірвано і під прикриттям демагогічних гасел «перебудови», «обновлення соціалізму», «демократизації» — переведено в русло буржуазної реставрації. Відкрито шлюзи для безкарної антисоціалістичної діяльності, сепаратистських рухів, розвалу союзної держави. На трудящих обрушився могутній потік пропаганди антикомунізму, націоналізму та шовінізму, наклепу та інсинуацій. Антисоціалістичним силам за фактичної підтримки партійного й державного керівництва вдалося сформувати у свідомості мільйонів людей комплекс «вини КПРС» за всі негативи, нав'язати неприйняття ідей соціалізму та інтернаціональної солідарності.

Антисоціалістичні, буржуазно-націоналістичні сили, що дорвалися до влади і діють під диктат імперіалістичних кіл Заходу та міжнародних фінансових ділків, нав'язали курс на прискорену зміну суспільного ладу, забезпечення пануючого становища приватновласницьких форм господарювання, відродження системи капіталістичної експлуатації, установлення в країні авторитарного режиму.

Результати їхнього правління — відомі. П'ятий рік триває спад промислового й сільськогосподарського виробництва. Фактично зупинено інвестиційний процес. Зруйновано фінансову систему. Ліквідовано монополію держави на зовнішню торгівлю. В багатьох галузях відбувається руйнування продуктивних сил, а декваліфікація робочої сили досягла масштабів, які можна порівняти хіба що з періодом громадянської війни. Виробництво промислової і сільськогосподарської продукції знизилося до рівня 60—70-х років, а за багатьма показниками — навіть перших повоєнних років. Інфляція, що переросла в гіперінфляцію, обвальне зростання цін, квартирної плати, тарифів на комунальні, транспортні та інші послуги призвели до девальвації заощаджень, до фактичного пограбування та катастрофічного зубожіння трудящих. Життєвий рівень переважної більшості населення знизився в десятки разів.

Слова «ринок», «ринкові відносини» геть чисто забили памороки «реформаторам». Вони не хочуть слухати визнаних зарубіжних економістів, які застерігають, що відмова від системи державного планування та контролю, бездумний розвал взаємовигідних господарських, наукових та інших зв'язків, що склалися за багато років з колишніми союзними республіками, спішний вихід із рубльової зони та запровадження ерзацвалюти — купоно-карбованця, обвальна приватизація і так звана «лібералізація» цін, цілеспрямована політика руйнування та знищення колгоспів і радгоспів — усе це неминуче заведе економіку України у безвихідь, обумовить усеохоплюючу, системну кризу.

Так звані «реформи» вже обернулися хижацьким розбазарюванням народного добра, створеного працею ряду поколінь радянських людей, цинічним і нахабним присвоєнням його за безцінь купкою ділків «тіньової», злочинної економіки, фінансовими аферистами і торговими верховодами, частиною директорського корпусу і технократичної еліти, перевертнями з колишньої партдержноменклатури. Відбувається активне зрощення нового капіталу з мафіозною злочинністю та впливовими силами в управлінських структурах.

Залякуючи жупелом «тоталітаризму», загрозою повернення імперії, вони забувають нагадати, що ними зруйновано створену в СРСР систему соціального захисту населення — одну з найсправедливіших і найпрестижніших у світі. Трудящих позбавлено більшості соціально-економічних завоювань, що ними вони реально користувалися за соціалізму, закріплених у Конституції і гарантованих усім укладом нашого життя прав на працю і на відпочинок, на безплатну освіту і медичне обслуговування, забезпечену старість, охорону материнства й дитинства, на доступне для всіх житло. Мільйони робітників і службовців залишилися без роботи або перебувають у тривалих неоплачуваних відпустках, або змушені працювати неповний робочий тиждень. Держава втратила здатність гідно утримувати й розвивати науку, народну освіту, культуру та мистецтво. Як один із напрямів державної політики проголошено створення престижних платних навчальних закладів, лікарень і поліклінік, санаторіїв, доступних лише незначній меншості новоявлених багатіїв. Більшість народу, передусім пенсіонерів, інвалідів, багатодітні сім'ї, студентів, відкинуто за межу виживання. Нація, по суті, почала вимирати. Як політичні маньяки, єзуїтськими методами намагаються вони позбавити трудящих права реально управляти державою.

Серйозних ударів завдано по системі народовладдя, його основі — Радам. Суттєво обмежено права трудових колективів, професійних спілок, інших масових організацій трудящих. Мафіозні клани відкрито прагнуть захопити ключові позиції у представницьких та виконавчих органах влади, активно підтримують прагнення до встановлення в країні одноосібної диктатури, що відчутно виявилося після запровадження чужого для природи нашого суспільства інституту президентства.

Із-за кордону тягнуть до нас усілякий мотлох. Який уже там менталітет народу, головне — впакування.

Механічне перенесення на наш грунт принципу розподілу влад, руйнування виконавчої вертикалі, численні непродумані реорганізації органів влади та управління, приниження ролі уряду, висунення на керівні пости в державі людей некомпетентних, професійно не підготовлених, зациклених на антикомунізмі і так званій «національній ідеї» завдали величезної шкоди справі, розладнали нормальну роботу всіх гілок влади, нерідко призводять до безглуздого їх протистояння, підриву керованості країни та стабільності в суспільстві.

Ви, панове, за своєю зарозумілістю, пишаєтеся, проте всяка пиха є зло. Зло, що породило соціальні контрасти і викликало напруженість в суспільстві, обумовило найглибшу духовну кризу, деградацію культури й моралі, інтелектуальне й духовне зубожіння нації. Із свідомості народу України всіляко витравлюють колективістську психологію та мораль, інтернаціоналістські переконання, пам'ять про минуле. Пов'язаний з приватною власністю принцип «кожен для себе» стає пануючим, у духовному житті утверджуються індивідуалізм, уседозволеність, псевдокультура, підпорядкована безцеремонним вимогам приватної вигоди. Всіляко звеличуються зрада, ренегатство, яке незалежно від політичних розрахунків, насаджує аморальність і розпусту. Легалізуються такі порочні явища, як проституція, розпуста, розбещеність. Руйнуються моральні устої сім'ї. Зникають властиві характеру нашого народу теплота і чуйність. Втрачає престижність чесна, добросовісна праця на благо суспільства. У свідомість людей утовкмачують культ споживацтва, збагачення й наживи, насилля, збуджуються найпримітивніші почуття та інстинкти, посилено насаджуються західні, передусім американські, стандарти життя.

Провалилися спроби запропонувати суспільству нову консолідуючу ідею, що протистоїть комуністичному ідеалу. Декларації про розбудову в Україні «демократичного, соціально орієнтованого, солідарного суспільства», «народно-демократичної держави» на перевірку виявляються політиканською демагогією. Не спрацьовують і зловмисні спекуляції про те, що Радянський Союз начебто був «імперією», яка лише пригнічувала і грабувала Україну. Масоване насадження так званої «національної ідеї», псевдонаукової, руйнівної за своєю суттю, що супроводжується садистським обпльовуванням героїчного минулого нашої Батьківщини і народу, новими перекрученнями історії, настирне прагнення обілити пособників фашистів, які в есесівській формі під жовто-блакитними прапорами і тризубцем проливали кров свого народу, прагнення поставити їх в один ряд із справжніми героями—визволителями України розколюють суспільство, підсилюють у ньому напруженість. У західних областях України утвердився неприхований націоналістичний диктат над

АНТИСОЦІАЛІСТИЧНІ, буржуазно-націоналістичні сили, що дорвалися до влади, діють під диктовку імперіалістичних кіл Заходу.

населенням, здійснюваний шляхом залякування, шантажу та морального терору. До речі, розкажіть, як у 1918 і 1941 роках ви запрошували німців розстрілювати власний народ, як у 90-х роках за ідеї націоналізму кому завгодно продаєте Україну. Оскаженілі націонал-радикальні атаки на всі сфери духовного життя, переполітизація навчально-виховного процесу в школах, технікумах і вузах, в армії, войовнича русофобія, політична всеїдність просто калічать молоді душі, наше майбутнє.

Широко розрекламовану вами «гласність» на практиці перетворено на захоплення засобів масової інформації антикомуністичними, націонал-екстремістськими, іншими реакційними силами, представниками злочинного капіталу. Телебачення, радіо, багато друкованих видань перетворено на рупор націоналістичної пропаганди, засоби дезінформації і обдурювання трудящих, насадження індивідуалістської, корисливої психології і розтління молоді, нагнітання антикомуністичної істерії, розпалювання антиросійських і антируських настроїв.

Політичне протистояння йде між прихильниками соціалістичного й капіталістичного шляхів розвитку. Саме ви створили передумови (бензовозною політикою) зневаги властей до Конституції, закону взагалі, небаченої бюрократії та корумпованості управлінських структур, розгулу злочинності, правової сваволі.

Потворне соціальне розмежування в суспільстві, посилення майнового розшарування обумовлюють глибокі зміни в соціально-класовій структурі.

Ваша бездарна політика призвела до того, що дедалі більшої сили набирає клас нової буржуазії, що зародився на базі «тіньової» економіки. Значна її частина має злочинний і компрадорський характер, що свідчить про дедалі більше затягування України в орбіту неоколоніалізму як залежної від Заходу країни.

В капіталістичній реставрації зацікавлені члени численних злочинних кланів і груп, хитка дрібна буржуазія.

Особливу ставку робите на формування так званого «середнього класу» — класу дрібних власників, що охоплює передусім сферу соціальної інфраструктури. Утвердження властивої цьому прошарку міщанської, обивательської, індивідуалістської психології розглядається властями як протиотрута від посилення класового протиборства за умов майнового розшарування й зростання соціальних протиріч.

(Закінчення на 6-й стор.).

Правди не спотворити

(Початок на 5-й стор.).

На доступі до розподілу створюваних працею народу матеріальних і духовних благ паразитує щільний шар корумпованого бюрократичного чиновництва, що міцно утримує позиції у сфері управління.

Інтереси експлуататорських класів і соціальних верств, що примикають до них, об'єктивно ворожі трудовому народу, корінним інтересам країни. На службі у них — величезний ідеологічний апарат, у тому числі «четверта влада» — засоби масової інформації.

На другому полюсі — основна маса робітничого класу, селянства, інтелігенції, пенсіонерів.

Ви одурили робітничий клас. Деякі його загони піддалися антикомуністичній пропаганді, і їх було використано так званими «національ-демократами» як сліпе знаряддя в руйнуванні Союзу РСР та соціалістичного ладу. Відтиснутий потім на задвірки соціального й політичного життя, робітничий клас виявився значною мірою деморалізованим і розгубленим, таким, що слабо орієнтується в складній, нестабільній обстановці, яка динамічно розвивається; багато в чому втратив попередню соціально-політичну роль.

ПРОВАЛИЛИСЯ спроби запропонувати суспільству нову консолідуючу ідею, що протистоїть комуністичному ідеалу.

Нова буржуазія, утверджуючи своє панування в економічній сфері, в різних ланках політичної системи, вдається до підкупу робітничих і профспілкових лідерів, насаджує в робітничому середовищі галузевий і регіональний егоїзм, професійну відокремленість, добивається підриву або обмеження прав робітників на захист власних інтересів. Використовуючи, як дамоклів меч, загрозу масового безробіття, залежність робітників від нових власників, що посилюється в процесі приватизації, роз'єднаність і пасивність профспілкового руху, антисоціалістичні сили розпалюють у робітничому середовищі конкуренцію, насаджують опортуністичні ідейки про те, що робітничий рух «не має права» зачіпати питання про владу, а має зводитися лише до економічної боротьби — «за копійку на рубль».

Тяжкі випробування випали на долю селянства. Як витончено діють «реформатори», прагнучи придушити колективні форми господарювання на селі, згортаючи державну підтримку колгоспів і радгоспів, накидаючи на них фінансовий зашморг, чинячи всілякі перешкоди розвиткові агропромислового комплексу на колективістських засадах! Із запровадженням приватної власності на землю та перетворенням її на товар, чого добиваються лідери нинішнього режиму, вони прагнуть створити передумови для відродження на селі буржуазно-поміщицьких форм ведення господарства, батракування, розпродажу, в тому числі іноземцям, нашого найважливішого національного багатства.

Наша партія високо цінить виявлені селянством у ці скрутні роки працелюбство і довготерпіння, розсудливість і наполегливість, відданість вирощеним соціалізмом принципам колективізму та суспільним формам праці, неприйняття капіталізації. Саме завдяки стійкій позиції селянства властям не вдалося поки що знищити колективні господарства. Позиція селянства допомагає зберегти рівень виробництва для того, щоб бодай нагодувати людей.

А що зробили з інтелігенцією? Її знання і досвід залишаються значною мірою незатребуваними, бо виявилися непотрібними самостійній українській державі. Особливо боляче це вдарило по вчителях, лікарях, працівниках культури, науки, вузів, культурно-освітніх закладів. Багато вчених, представників інших інтелектуальних професій змушені залишати Батьківщину і шукати застосування своїх знань і талантів на Заході, продаючи їх за безцінь. Розчарувавшись у демагогічних обіцянках антикомуністів, більшість інтелігенції замкнулася в собі, відійшла від участі в громадсько-політичній діяльності.

Це стосується також основної маси **студентства**, яке 1990 року було використане як ударна сила проти комуністів і соціалістичного ладу.

Критично настроєна щодо політики правлячого режиму і частина **вітчизняних підприємців**, зайнятих насамперед у виробництвах з передовими технологіями. Вони почуваються ущемленими всесиллям компрадорської буржуазії, зростаючою залежністю від Заходу.

Катастрофічне погіршання матеріального становища, нестійкість повсякденного буття, зростання й посилення протиріч у всіх сферах життя, передусім по лінії «багаті — бідні», травмують психіку мільйонів людей, перетворюють їх на об'єкт безсовісних маніпуляцій націоналекстремістів і «реформаторів-демократів». Широкі верстви населення опинились у полоні невпевненості та відчаю, песимізму і страху за нинішнє й майбутнє — своє і своїх дітей. Це поглиблює напруженість у суспільстві, створює нервову, вибухонебезпечну й непередбачену обстановку.

Стає дедалі очевиднішим, що шлях капіталізації, створення «вільної ринкової економіки», «народної приватизації» є згубним для України, як і для інших держав, що утворилися на руїнах Радянського Союзу. В результаті авантюристської політики антинародного режиму Україна опинилася перед реальною загрозою економічного краху, втрати своєї державності.

Намагаючись зняти з себе відповідальність за результати цієї збанкрутілої політики, приховати свою неспроможність забезпечити керівництво країною, «реформатори» намагаються перекласти відповідальність за нинішню кризу на соціалістичний лад, на Компартію.

Безнадійне заняття! Численні факти свідчать про те, що всеохоплююча криза нашого суспільства, його вкрай деструктивний руйнівний характер обумовлені не лише некомпетентністю людей, які прийшли до влади, їхньою неспроможністю або небажанням розв'язувати постали проблеми, а насамперед тим, що всі їхні дії підпорядковано головний меті — розграбуванню й поділу створених народом багатств між різними угрупованнями нової буржуазії і держбюрократичної еліти. Участь у цьому мафіозних структур та їх зрощення з правлячим режимом надають обстановці в Україні безпрецедентно кримінального, некерованого й непередбачуваного характеру, а життя десятків мільйонів людей в ній роблять тяжким і нестерпним. Компартія звертає увагу народу України, всіх чесних людей на землі на те, що буржуазно-націоналістичні реставратори капіталізму в сліпій ненависті до соціалізму знищують не тільки його економічну, політичну та ідеологічну системи, а й самі основи життєдіяльності, фундамент буття людей у будь-якому суспільстві. Руйнування передусім економіки країни стало своєрідною **формою класової боротьби** нової буржуазії проти соціалізму і трудящих мас. Антисоціалістичні сили не зупиняє те, що чотири п'ятих населення змушені розплачуватися за їхні діяння злиденним життям, здоров'ям, передчасною смертю та багатьма тисячами життів, які не з'явилися на світ, зневаженою гідністю, беззахисністю перед злочинністю та сваволею.

Факти свідчать і про те, що визначальною для такої політики стала стратегія правлячих кіл провідних країн Заходу, яку слухняно втілюють в життя буржуазно-націоналістичні, антисоціалістичні сили. Вона продиктована класовими інтересами імперіалістичної буржуазії та її ринково-капіталістичним імперативом — звернути Україну з соціалістичного на капіталістичний шлях розвитку і водночас не допустити появи в її образі сильного й небезпечного для Заходу конкурента. З цією метою вони нав'язують Україні «латиноамериканську» модель капіталізму, властиву напівколоніальним країнам, з тим, щоб зробити з неї своєрідну «бананову республіку» — колоніальний, аграрно-сировинний придаток розвинених капіталістичних країн, постачальника дешевої робочої сили, ринок збуту залежаних товарів та застарілих технологій провідних держав Заходу, стічну яму для відходів їхніх шкідливих виробництв, зону для розміщення екологічно шкідливих виробництв.

Важливими складовими цієї стратегії є:

руйнування, а затим розкрадання або скупка за дешевими цінами суспільної власності, що належала всьому народові;

ліквідація монополії держави на зовнішню торгівлю;

інфляція і обезцінення трудових доходів населення;

«лібералізація цін» і валютна інтервенція.

Основні гасла цієї стратегії — перехід до «вільної ринкової економіки» і здійснення так званої «народної приватизації».

У результаті в Україні фактично встановився окупаційний режим, що глибоко чужий народу, відбирає у нього найнеобхідніше для збагачення мізерної меншості — нового «панства».

Один час наші супротивники дуже часто посилалися на революційність подій кінця одного століття й початку другого. Справді, таке в історії траплялось. Бо це шлях поступу. Коли їм було вигідно, вони згадували про це. А сьогодні із замилуванням на обличчі солоденькими голосами вони закликають до соціального партнерства та злагоди. Годі вам, панове. Опам'ятайтесь: вовків у овечій шкурі вже розпізнали. А на запитання, що робити, не сумнівайтесь, — робітники й селяни знають відповідь!

Петро СИМОНЕНКО,
народний депутат України,
перший секретар ЦК Компартії України.

Репліка

Не у своїх санях...

У ГАЗЕТІ «Голос України» за 24 січня 1995 року в рубриці «Обговорюємо проект закону про владу» було опубліковано статтю голови Вікнянської сільради Заставнівського району Чернівецької області «Скільки коштують нині весільні генерали?». Це тенденційні просторікування про нездатність Радянської влади організувати життя на селі, про неспроможність депутатів, які нічого не вирішують. Навряд чи варто було звертати на них увагу, але ж вони видаються за істину в останній інстанції, хоча виходять від людини, яка явно не знає практики й реального життя Рад, величезного обсягу їхньої повсякденної роботи.

Вперше мені довелося зіткнутися з отакими «спростувачами» у жовтні 1991 року на курсах навчання голів міських і районних Рад. Серед більш як ста слухачів своїми розмовами про непотрібність Рад виділялися голови районних Рад Львова. Причому, характерно: чим менше працював такий голова, тобто, не мав попереднього досвіду роботи в Радах, тим більше він обстоював їх скасування. Коли ж доводилось розмовляти з ними, то виявлялось, що вони, по-перше, просто вороги Радянської влади як реальної влади народу. По-друге, абсолютно некомпетентні у тих численних і багатоманітних питаннях, які доводилось розв'язувати органам Радянської влади.

До чого призвело їхнє заперечення — відомо: до розпуску райрад. Як наслідок, Львів став єдиним в Україні містом з районним поділом, де було розпущено райради. Та життя розставляє все по своїх місцях: нині самі мешканці міста вимагають відновлення знищених націоналістами і «демократами» п'яти районних Рад.

От і пан М. Фенюк намагається довести, що йому як голові не вистачає повноважень для реалізації передвиборних обіцянок, що народовладдя — фікція і що депутат на селі нічого не вирішує. А значить, навіщо потрібні депутати і навіщо збирати сесії «весільних генералів»? За взірець він бере практику часів панування на Буковині румунсько-королівських окупантів, коли громаду очолював ставленик влади — найбагатший господар з місцевого населення. Влада в нього справді була велика — карав за непослух, забруднення довкілля, піклувався про благоустрій села, вирішував побутові конфлікти, притягав до відповідальності батьків, які погано виховували дітей. Розчулюючись цією окупаційно-патріархальною ідилією, автор закінчує свої міркування словами: «А народовладдя можна спрямувати в інше русло. Особливо на селі, де для нього є багато сфер впливу...»

Забув, а може, й не знає голова, що все вищеназване він сам і має робити. Бо ж, напевне, так і не встиг відкрити досі Конституцію і Закон України «Про місцеві Ради народних депутатів України та місцеве самоврядування» та хоч познайомитися зі своїми правами і **обов'язками!** Так, саме обов'язками перед населенням, яке має право контролювати його діяльність через своїх депутатів. Адже саме вони визначають на сесії, чого хоче населення, формують бюджет, дають доручення голові сільради та іншим керівникам. А головне — **контролюють виконання волі виборців.**

Так от, виявляється, проти чого виступає цей самозваний «староста»! Надто вже кортить йому одноосібно командувати грошима Ради, на власний розсуд карати и милувати, ділити землю і вказувати, що робити і не робити односельцям. Та головне — зоставатися безконтрольним. Тому й підтримує президентський закон про владу — владу чиновницької диктатури, яка народові нічого, крім управлінського засилля апарату, не дасть.

Цьому голові варто хоч би одним оком зазирнути до прийнятого в першому читанні Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів». Тоді, може, зрозумів би, що саме цей документ реально змінює його повноваження, активізує ініціативу населення і робить депутатів Ради повноправними представниками народовладдя, а голову — справді повноважним керівником усіх справ на терені Ради. Та в нього, либонь, зовсім інше на умі, а не змінення системи народовладдя і через неї — закріплення всієї вертикалі державної влади, у тому числі й виконавчої.

Тому набагато простіше, мабуть, посилаючись на «нестачу повноважень» бідкатися перед виборцями щодо «неможливості» виконання своєї передвиборної програми. А невміння організувати довкола себе людей, передусім депутатів, для спільного розв'язання нагальних проблем пан голова ладен представити як «неспроможність» народних представників. Тож і обстоювати повернення до старого — одноосібної влади старости. Чому — зрозуміло. А виправдання... Правильно люди кажуть: поганому танцюристові завжди щось заважає. У даному разі М. Фенюк намірився довести, що його передвиборні обіцянки йому заважає виконати ... влада Рад(?). Хоча тут усе простіше: людина сіла не у свої сани.

Володимир МОЙСЕЄНКО,
заступник голови Комісії Верховної Ради України з питань державного будівництва, діяльності Рад і самоврядування.

Заява фракції Верховної Ради України «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя»

Фракція народних депутатів-комуністів вважає за необхідне довести до відома народу України, наших виборців про свідоме, протягом тривалого часу грубе порушення окремими народними депутатами України статті 2 Закону України від 7 жовтня 1993 р. «Про назву, структуру і кількісний склад Верховної Ради України» та статті 4 Закону «Про статус народного депутата України».

Цими законами встановлено, що депутати «обираються безпосередньо народом терміном на 4 роки і працюють на постійній основі, тобто з повним звільненням від виборчих або службових обов'язків».

У відповідності до цих законів України Закон «Про вибори народних депутатів України» статтею 25, однією з основних вимог і умов реєстрації кандидатом у народні депутати встановив необхідність подачі ним особистої заяви про зобов'язання звільнитися з попереднього місця роботи у разі обрання його народним депутатом.

Всі кандидати у народні депутати такі письмові зобов'язання подали до окружних комісій і в своїх виборчих програмах, виступах, зустрічах з виборцями обіцяли їм і запевняли, що якщо їх оберуть народними депутатами, негайно звільняться з попередньої роботи і працюватимуть у Верховній Раді на постійній основі.

Верховна Рада України Постановою від 12 квітня 1994 р., визнавши повноваження обраних депутатів, п.2 зобов'язала їх до 1 липня 1994 року, відповідно до вищезгаданих законів, — «оформити свої трудові відносини з Верховною Радою і розпочати виконання своїх депутатських функцій та повноважень на постійній основі».

Більшість народних депутатів виконала вимоги цих законів, рішення Верховної Ради і обіцянки, що давали виборцям, і перейшли на постійну роботу в комісії Верховної Ради.

Однак окремі народні депутати, замість того, щоб стати взірцем, прикладом поваги до законів України, з перших кроків стали на шлях ігнорування і грубого порушення їх.

Своїми діями вони засвідчили неповагу до законів, допустили обман виборців, Верховної Ради та Центральної виборчої комісії при їх затвердженні.

Невиконання даної обіцянки і Закону не можна пояснити і виправдати ніякими причинами і покликаннями, адже ця обіцянка давалася ними народу і Верховній Раді і повинна розцінюватись як вчинена для досягнення своєї мети.

Вважаємо, що народні депутати, які очолюють міністерства, комітети України, не мають морального права вимагати виконання законів і правил поведінки від інших.

По-друге, деякі депутати, забувши свої обіцянки виборцям, використали становище народного депутата для того, щоб зайняти високі посади в урядових та президентських структурах, залишаючись при цьому народними депутатами.

Цим вони допустили такі самі порушення згаданих законів, як і ті, що до цього часу працюють на посадах міністрів та заступників. Якщо вони дали перевагу запропонованим їм посадам — це їх особиста справа і право, але в такому випадку вони повинні виконати закони і скласти свої депутатські повноваження. Адже Закон ніяких переваг і виключень для окремих осіб не передбачає — всі народні депутати перед Законом рівні. Неприпустимо, щоб згадані закони для одних народних депутатів були обов'язковими і вони їх сумлінно виконували, а інші — ні.

Ігнорування народними депутатами вказаних законів негативно позначається на продуктивності законотворчої діяльності Верховної Ради, створює надмірні перевантаження в роботі народних депутатів, що працюють на постійній основі. Бо інші в цей час працюють на посадах, для успішної роботи на яких їм необхідно віддавати весь свій робочий час.

Більша частина цих депутатів займає робочі кабінети і у Верховній Раді, і за місцем роботи. Їхня праця уривками на двох відповідальних ділянках не може бути ефективною. На цю категорію депутатів припадає половина всіх пропусків пленарних засідань.

На підставі викладеного вимагаємо:

1. Від Президента України, як гаранта додержання Конституції і законів України, вжити заходів до усунення порушень вказаних законів перш за все тими народними депутатами, які працюють у адміністрації самого Президента, зокрема:

— першим заступником голови координаційного комітету по боротьбі з корупцією, організованою злочинністю при Президенті України Дурдинцем В.В., керівником контрольної служби адміністрації Президента Новіковим О.В., радником Президента Іоффе Ю.Я.;

— народними депутатами, які входять до складу уряду України, главою якого є Президент, — першим віце-прем'єром України Пинзеником В.М., міністрами і головами Державних комітетів Голубченком А.К., Шпеком Р.В., Карасиком Ю.М., заступниками міністрів — Засухою А.А., Кальником В.М., Яковенком В.П., Парасуньком М.В., Ямковим І.О., Бородичем Л.В., Гладушем В.Д.;

— **народними депутатами, які служать у Збройних Силах України, Головнокомандуючим яких є Президент України,** — помічником міністра оборони Мулявою В.С., першим заступником начальника Академії Збройних Сил Ігнатенком О.С., радником начальника цієї ж Академії Кожиним Б.Б., керівником служби контррозвідки генералом Скіпальським О.О..

Президенту давно слід було зажадати від них вибрати або посаду, або діяльність депутата і тим самим усунути порушення згаданих Законів України.

До Президента ми вже зверталися, але отримали відповідь, яка, м'яко кажучи, не відповідає вимогам Основного Закону України, на якому він урочисто присягав.

І все ж звертаємося ще раз до Президента, бо віримо, що його присяга на Конституції України — це не формальний акт.

Він заробляв гроші, щоб поліпшувати закони

Пам'яті Володимира Суміна

На моєму робочому столі лежать дві газети. В одній — як завжди гостре, незвичне інтерв'ю голови Спілки юристів України, міркування з приводу удосконалення структури влади, створення сталого правового поля для президентської програми реформ, у другій — повідомлення про раптову смерть Володимира Суміна. Відтинок часу між двома публікаціями — всього один тиждень. Енергійна, життєрадісна людина, повна планів і надій, і гіркота траурної рамки. Сьогодні, 28 лютого, виповнюється сорок днів з дня його смерті, коли за християнським звичаєм згадують тих, хто пішов із життя.

Ким же був Володимир Сумін? На це запитання однозначно навіть важко відповісти. Відомим в Україні лідером підприємництва, блискучим, високосвіченим юристом, консультантом великих міжнародних організацій та фондів, політиком нової демократичної формації.

Ось лише короткий перелік того, що робив Володимир Олександрович останніми роками. Президент групи компаній з іноземним капіталом «Орлан», президент консалтингової фірми «Пелс», президент компанії «Укрбізнестур», віце-президент Української ліги підприємств з іноземним капіталом, голова Спілки юристів України, президент Української національної асамблеї підприємництва, один з керівників Української спілки промисловців і підприємців, голова ради промисловців і підприємців при уряді України, член Спостережної Ради і Комітету управління Української правничої фундації, член-кореспондент Академії правових наук України, один з ініціаторів створення об'єднання «Нова Україна». І це далеко не все. Ні, він не колекціонував різні посади, він ніде не був «весільним генералом». Просто хотів зробити якнайбільше у бізнесі та його правовому забезпеченні, у науці й політиці, у становленні нової законодавчої системи в Україні. На його рахунку приблизно 250 наукових публікацій, але він не любив про це багато говорити.

Як кажуть, немає пророка в своїй Вітчизні. Володимир Сумін був членом всесвітньо відомого Гуверівського клубу при Стенфордському університеті (США). Потрапити до цього синкліту обраних вельми непросто. Він був відомий в Україні та за її межами як учений-юрист з проблем економіки, фахівець в сфері господарчого і державного управління, підприємець, що динамічно працює в різних галузях.

У вісімдесятих роках Сумін багато працював у законодавчих групах Верховної Ради колишнього Союзу та України. Коли підприємництво робило тільки-но перші кроки, вирішив на собі перевірити, чи можна у тодішній нашій системі створювати альтернативну економіку. Так, 1988 року в Україні з'явилося перше спільне підприємство з підприємцями з Гонконга — «Орлан». Згодом почали створювати СП за участю німецького, австрійського, американського капіталів. Коли розпочалися процеси суверенізації в Україні — з головою поринув у це. На власному бізнесі перевіряв правильність тих нормативних документів, які з'являлися або створювалися за його участю, аналізував — чого бракує для розвитку ринкових відносин. Нема сумніву, велика заслуга Суміна в тому, що в Україні було створено кращий у країнах СНД Закон про іноземні інвестиції. І не з вини авторів, що не було сповна використано через частокіл чиновних розпоряджень його правовий потенціал.

Запам'яталися такі міркування Суміна під час розмов з ним. Головна вада нашого законодавства — відсутність концепції законопроектної діяльності, блокові постанови законопроектів до прийняття. Через це різні закони й навіть статті того самого закону часто суперечать одне одному.

Компанії, якими керував або у діяльності яких брав участь Володимир Сумін, займалися бізнесом у багатьох галузях. Висотні споруди на Троєщині в Києві, виробництво плодової й винної продукції, протиопікові препарати, туризм, видавнича діяльність, виготовлення консервованого соєвого молока, тари за американською технологією тощо.

Не все із задуманого ним здійснювалося, багато які з проектів — у роботі, але безперечно одне — Володимир Сумін міг би стати одним з найбагатших людей в Україні, коли не витрачав би стільки сил і коштів на правове забезпечення бізнесу, велику громадську діяльність.

— Щоб готувати, наприклад, альтернативні законопроекти, — казав Володимир Олександрович, — робити глибокі експертні оцінки з різних проблем економіки, проводити «мозкові атаки», «інтелектуальні розвідки», потрібні фахівці, час і великі гроші. Фахівці є, часу і великих грошей немає. Отже, моїм колегам — підприємцям — треба зрозуміти, що скнара платить двічі. Якщо не допомогти бідній державі сьогодні, не делегувати з свого середовища професіоналів-прагматиків, не акумулювати кошти для створення різних дослідницьких структур, інститутів, фондів, то потім довго доведеться разом з усім народом упорядковувати «завали» недосконалих рішень влади, суперечливих законів. Порядок у країні залежить від кожного з її громадян. Підприємці мають розуміти це краще за інших.

Пам'ятаю виступи Суміна на різних зустрічах в УСПП, коли наприкінці 1993 — на початку 1994 років гостро постало питання про те, що дії уряду просто душать промисловість і бізнес в Україні. Разом з колишнім на той час президентом спілки Леонідом Кучмою, Василем Євтуховим, Віталієм Майком, Володимиром Грищенком та іншими керівниками УСПП Сумін стукав «до всіх дверей», гостро критикував тих, хто обстоював хутірську позицію: «Я займаюсь бізнесом, мені не до політики».

Багато зробив для того, щоб допомогти тим, хто тільки починав власну справу, страждав від засилля бюрократів, сваволі місцевих «князьків». Він прагнув завжди відокремити злодіїв і шахраїв від справжніх трудяг — бізнесменів, високо цінував ділову порядність та обов'язковість.

«Мрію про той час, — ділився наболілим Володимир Олександрович, — коли трутнів не плутатимуть у нас з робочими бджолами у вулику національної економіки. Коли підприємці займатимуться бізнесом, судді — судитимуть, а політики — управлятимуть суспільством. Та для цього потрібні добрі закони. Я заробляю гроші, щоб їх поліпшувати».

Володимир Сумін не любив балачок, котрі з трибун і телеекранів клянуться в любові до України. Він просто багато працював задля того, щоб наша Батьківщина стала квітучою, по-справжньому європейською державою. Вважав, щоб зробити життя краще, треба змінити себе, працювати не покладаючи рук.

Юрій КОРНЄВ,
журналіст.

ГОРОДЯНИН — НЕ ІНОПЛАНЕТЯНИН

***ПРОБЛЕМА** розвитку міст, створення нормальних умов життя в полісах, захист довкілля — ці питання ставлять у своєму листі до Президента України і Верховної Ради народний депутат України Анатолій **БЕЗУГЛИЙ** і головний архітектор Каховки Віктор **ГОРБЕНКО**. Друкуємо його у викладі.*

Земля розглядається з пріоритетом як компонент біосфери — просторової бази життєдіяльності людини і способів виробництва, а містобудівна діяльність як цілеспрямована діяльність суспільства на підтримання і створення повноцінного середовища існування й життєдіяльності людини, яке відповідало б її матеріальним і духовним потребам морального й гармонійного розвитку суспільства і навколишнього середовища.

І все це наявне в конкретних нових законодавчих актах, але на місцях виконується з порушеннями.

Неодноразові звернення (відкритий лист ради головних архітекторів міст України, Академії архітектури, X з'їзду архітекторів України та ін.) належної уваги й реагування не знайшли.

Неактуальним вважають нині проведення аналізу й вироблення планів дії.

Ми буквально кинулись, причому кинулись непідготовленими, у реформування, на злам старого, не породивши нового.

Так! Неможливе народження нового без завдавання болю старому, а можливе

***НЕМАЄ** голої економіки, бо вона напряму й нерозривно зачіпає суспільні відносини.*

лише за збалансованої умови поступового згасання старого в міру становлення нового — це закон еволюції.

То у нас надміру ідеологізована економіка, то повне витравлення ідеології з неї (не здаючи повною мірою собі справу з того, що зміна рівноваги в будь-якому напрямі — тягне за собою певні наслідки). І тому однозначно немає голої економіки, бо вона напряму й нерозривно зачіпає суспільні відносини. Це єдине ціле й нерозривне, де немає первинного і вторинного.

І тому сьогодні стоїть найважливіше завдання — консолідувати законодавчу та виконавчу владу, щоб припинити експериментаторство на населенні всієї держави, щоб діям передувала думка, а не продовжувати жити за принципом діяти, а потім мислити, що зробили, і як ліквідувати негативні наслідки власного діяння.

Тому як у законодавчій, так і у виконавчій діяльності визначаються і виокремлюються пріоритетні напрями. Отут і виникає найглибша відповідальність за правильність виокремлення пріоритетів, не зламавши цілісності загального стратегічного завдання.

Так довго викладаю загалом відомі істини не як нотацію, а лише з метою спробувати переконати в необхідності прийняття невідкладних заходів для ліквідації порушень земельної реформи, що проводиться, як найактуальнішої проблеми сьогодення і ставлення до землі не з пріоритетом споживацтва, а як до компонента біосфери, просторової бази життєдіяльності людини, гармонійного розвитку суспільства і навколишнього середовища.

Підходи до критерію раціональності використання землі мають бути зважені й збалансовані для всіх видів господарювання на землі. Не слід вважати сільгоспвиробника хранителем землі, оскільки він передусім споживач її за принципом: якомога більше взяти від землі, бо раціональність на сьогодні розглядається лише з точки зору вигоди поточного моменту — з найменшими затратами праці одержати найбільший результат.

І якщо проаналізувати всі наслідки свого господарювання на землі, як промислового, так і сільськогосподарського виробництва та їх інтенсифікації, а також надмірної концентрації продуктивних сил, варто замислитись і переосмислити підходи до поселень, міст як середовища життєдіяльності людини.

Якщо ми будуємо правову державу, не зрозуміло, чому не виконуються закони, які захищають конституційні права мешканців міст.

Внаслідок порушень і невиконання ст.ст. 1, 2, 3, 21 Закону України «Про основи містобудування», ст.ст.1, 2, 63 Земельного кодексу України на регіональному й місцевому рівнях не беруться до уваги й порушуються затверджені проектно-планувальні обгрунтування розвитку міст (їхні генеральні плани, техніко-економічні обгрунтування).

І як наслідок цього продовжує не виконуватися й порушуватися постанова Верховної Ради України «Про земельну реформу» від 18.12.90 п.п. 3, 4, 5 і постанова Верховної Ради України «Про прискорення земельної реформи й приватизації землі» від 13.03.92 п.п. 1, 2, 4. Тобто не виконуються пункти постанови, які зобов'язують обласні Ради вирішувати в разі необхідності питання перерозподілу земель з урахуванням резервних територій міст, а також потреб мешканців міст у земельних ділянках для індивідуального житлового будівництва, городництва і садівництва.

В результаті чого, не виконавши перші пункти постанови Верховної Ради України від 13.03.92, не взявши до уваги і не врегулювавши проблеми розвитку міст (де строк виконання вказується 01.05.92), активно виконують наступні пункти постанови, а саме: одностороннє завершення інвентаризації та закріплення земель аграрно-промислового комплексу і адміністративних меж сільських районів без виконання цього процесу щодо земель міст та їхніх адміністративних меж, активно реалізується програма розздержавлення і приватизації земель сільськогосподарських підприємств та організацій (строк виконання постановою визначено пізніше, ніж розв'язання проблем територіального розвитку міст і поселень).

Внаслідок чого порушення строків, а найголовніше — послідовності виконання постанови Верховної Ради України від 13.03.92 свідомо визначає неможливість виконання пунктів 1, 2, 4 даної постанови.

Все це є підтвердженням того, що місто та інші поселення все ще залишаються у свідомості тільки як місце проживання працівників виробничих сфер.

Адже сьогодні понад 30% виробництв, у тому числі й сільськогосподарських, негативно позначаються на здоров'ї населення, внаслідок порушень та ігнорування генпланів міст, 8 % території України являють собою зону критичного стану середовища, 60 % території — зона істотного забруднення.

Але ж усі вище названі законодавчі акти, їхні перші пункти й статті, в тому числі Указ Президента від 10.11.94 «Про невідкладні заходи з метою прискорення земельної реформи в галузі сільськогосподарського виробництва» вимагають створення умов рівноправного розвитку всіх форм власності й господарювання на землі. А рівноправне господарювання на землі — це праця й життєдіяльність людини і суспільства — праця багатогранна.

На прикладі Каховки проілюструю хід земельної реформи.

На 01.01.94 питома вага території Каховки стосовно території прилеглих земель Каховського району стано-

***НИНІ** понад 30 % виробництв, у тому числі й сільськогосподарських, негативно позначаються на здоров'ї населення.*

вить 0,6 % (при цьому з рівним числом населення міста обласного підпорядкування Каховки та Каховського району).

На виконання поставлених завдань у грудні 1990 р., оголошеної земельної реформи та інших законодавчих актів у зв'язку з переходом економіки до ринкових відносин було розроблено містобудівельну документацію розвитку міста на розрахунковий період до 2015 р. (де питома вага території міста зростає до 1,09 %) і на пороговий (прогнозований) період (до 1,96 %). Три з половиною роки витрачено на погодження цього проектного рішення, переконування обласної та районної Рад у необхідності виконання законодавства щодо перерозподілу земель. І от 01.12.94 Верховною Радою України затверджено нову міську межу (щоправда, тільки на розрахунковий строк до 2015 р.) з питомою вагою від площі Каховського району — 1,09 %.

Нині ведеться розробка проектних рішень реалізації освоєння нових територій міста. Та знову постає проблема. Господарство, від якого переходить земля до міста, дозволить виконати це тільки тоді, коли йому компенсують (згідно з прийнятим рішенням районної та обласної Рад) землю, за рахунок перерозподілу земель інших господарств, а ті, у свою чергу, заявляють, мовляв, уже запізнилися, ми свою землю вже розпаювали.

І знову підтверджуються порушення не тільки раніше названих статей законодавчих актів, а й конкретно ст. 5 Земельного кодексу України (колективна власність), де визначено механізм приватизації землі, який порушується з перших його рядків. І в такому становищі перебувають усі міста України.

Так! Землі України найродючіші, і їх треба берегти. За даними на 1993 р., територія сільгоспугідь становить 66,9 % території України, основна частина якої приватизується безплатно колективними господарствами, а територія міст і селищ міського типу становить 3,77 %, де зосереджено порядку 80 % науково-виробничого потенціалу і 70 % населення держави.

Зіставляючи наведені цифри, можна чітко побачити соціально несправедливий розподіл власності держави, одного з основних її багатств — землі. Роблячи, можливо, суб'єктивний висновок про соціальну несправедливість стосовно населення міст, зауважу, що він спрямований не на розпалювання протистояння міста й села при розподілі власності, а на захист конституційних (або просто загальнолюдських) прав і потреб городян — права життя на землі. Тим більше, зважаючи на нові економічні умови, сільгоспвиробник не добродійствує, постачаючи сільгосппродукцію, а продає свою вкладену працю на землі, що належить всьому населенню держави.

Такий різкий і, можливо, недозволений тон, викликаний заявами й діями керівників сільгоспвиробництв, їх ставленням до населення міст та їхніх потреб за залишковим принципом як при розподілі землі, так і в повчаннях, як будувати міста.

Хочу сказати, що містобудівники не бездумно ставляться до проблем територій, а, займаючись проблемами розселення, аналізуючи світовий досвід, дають обгрунтування для кожного міста індивідуально.

При цьому спостерігається загальна тенденція розвитку міст, що мають вигляд піраміди (зарубіжний досвід), а не стовпа у полі (у нас).

З огляду на сказане необхідно негайно розв'язати проблему резервування територій як власне для міст, так і для організації розселення навколо існуючих центрів.

Згадуючи захист питань територіального розвитку міст на всіх рівнях виконавчих і законодавчих органів влади (на порушення чинного законодавства — тільки на аграрних комісіях), коли на тебе й міське населення дивляться, наче на інопланетян, — діалог вести важко. А діалог необхідний, до нього зобов'язує виконання законодавчих актів у повному обсязі, а не виокремлення з нього лише окремих частин.

Повертаючись до ст. 5 Земельного кодексу України, цитую: «...Сільські й селищні Ради створюють на своїй території резервний фонд земель за погодженням міст з землекористувачем у розмірі до 15 % всіх сільгоспугідь... Резервний фонд земель перебуває у державній власності й призначається для подальшого перерозподілу за цільовим призначенням».

І залишається вся надія у міст на цей резервний фонд. Отут саме й потрібний діалог. Державний резервний фонд, але створюється він сільськими й селищними Радами, — отже, для потреб села і селища. А де тоді міський резервний фонд? А міський земельний фонд просто собі проігноровано, як проігноровано і раніш наведені законодавчі акти щодо інвентаризації та рівноправного перерозподілу земель.

Конкретно, згідно зі ст. 5 Земельного кодексу України, «...у колективну власність можуть бути передані землі колективних господарств (котрі ними ж приватизуються)». До прийняття такого рішення виконується передання земельних ділянок, розташованих у межах населених пунктів, у відання сільської, селищної і міської Рад...», чого не зроблено або зроблено з порушенням Земельного кодексу України.

Наступна проблема — місцерозташування резервного фонду земель, створюваного селищними й сільськими Радами, як правило, не враховують інтереси територіального спрогнозованого розвитку міст, внаслідок чого вже сьогодні, можна сказати, закладаються необдумані бар'єри розвиткові міст.

Якщо ж зважити те, що визначення як пріоритет підвищення ефективності сільгоспвиробництва через

***ЯВНО** проглядається соціально несправедливий поділ власності держави, одного з основних її багатств — землі.*

державне регулювання оподаткування, державне пільгове кредитування та інвестування, то й саме міське населення бере участь в інвестуванні та створенні бар'єру розвитку свого ж міста, тобто, простіше кажучи, створюємо самі перешкоди, щоб потім їх мужньо долати. Наочний приклад — місто Каховка: на запланованих під забудову територіях сільгосппідприємствами планується вкладення значних коштів на зрошення цих же земель.

Все це підтверджує нагальну необхідність вжиття невідкладних заходів щодо врегулювання питань територіального резервування для розвитку міст, прискорення прийняття вже підготовленого Закону України «Про планування територій», що охоплював і регулював би проблеми земельної реформи, що проводиться.

Зважаючи ж на таке стрімке зростання і посилення з кожним днем проблем територіального розвитку міст, украй необхідним є прийняття підготовленого ще у 1994 р., а й досі не прийнятого Указу Президента «Про резервування земель і особливий режим їх використання», спрямованого на врахування й захист громадських інтересів у створенні гармонійного життєвого середовища.

Верховна Рада України має роз'яснити місцевим і регіональним органам правильне трактування використання державного 15-відсоткового резервного фонду земель, з урахуванням проблем перспективного розвитку міст і створення їхнього резервного фонду.

«ПЕРШИМ КРОКОМ ДО РИНКУ ЖИТЛА Є ПРИВАТИЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО МАЙНОВОГО ФОНДУ»

Анатолій ДРОНЬ,
народний депутат України, керівник робочої групи з розробки Концепції житлової політики в Україні

***З*АБЕЗПЕЧЕННЯ громадян України житлом, його утримання й підвищення рівня благоустрою залишається однією із нагальних соціально-економічних проблем України.**

На сьогодні житловий фонд України становить 960 млн кв. метрів загальної площі (18 млн квартир і одноквартирних будинків), у тому числі: приватний — 590 млн (62 %), державний житловий фонд — 311 млн (32 %), фонд житлово-будівельних кооперативів — 39 млн (4 %), громадський — 20 млн кв. м (2 %).

Середня забезпеченість житлом у містах — 17,2, а в сільській місцевості —21,2 кв.м загальної площі на людину.

Технічний стан значної частини незадовільний. Так, загальна площа аварійних та старих державних будинків перевищує 4 млн кв. м, потребує негайного ремонту і реконструкції понад 40 млн кв. м загальної площі. Водночас фактичні обсяги ремонту і реконструкції житлового фонду за останні 4 роки зменшилися в 5 разів.

Ще більше загострилася житлова проблема у зв'язку з потребою переселяти людей із забруднених радіацією територій, збільшенням кількості сімей військовиків, звільнюваних у запас, а також національних міграцій.

На обліку тих, хто потребує покращення житлових умов перебувають 2,35 млн. сімей. 2,2 млн. чоловік мешкають у гуртожитках і наймають квартири. У 113 тисячах квартир мешкають по дві сім'ї і більше (так звані комуналки).

У зв'язку із загальним погіршенням економічної ситуації обсяги житлового будівництва за останні роки різко зменшилися. Введення житла більш як удвічі менше, ніж 1990 року. Будівельна база не має завантаження. Потужності великопанельного домобудування, приміром, використовують на 15—20 %. Зростають обсяги незавершеного будівництва.

***У*СКЛАДНЮЄ житлову проблему відсутність чіткої державної політики і законодавчих актів, що регулюють житлові відносини в умовах переходу економіки до ринку.**

Треба визнати, що чинний порядок будівництва, обслуговування та ремонту державних будинків у містах, за якого практично всі витрати здійснюють за рахунок держави, призвів до споживацького ставлення наймачів житла до його отримання і збереження.

Це породжує також елементи соціальної несправедливості щодо громадян, котрі збудували й утримують житло власним коштом і через систему податків беруть участь у створенні й утриманні державного житлового фонду. Передовсім це стосується мешканців сіл і малих міст.

Ускладнює житлову проблему відсутність чіткої державної політики і законодавчих актів, що регулюють житлові відносини в умовах переходу економіки до ринку.

Наведені факти, а також ряд інших, а головне — невідповідність житлової політики перетворенням, здійснюваним в Україні, вимагають проведення докорінної реформи житлової сфери.

Першим кроком до ринку житла, як відомо, є приватизація державного житлового фонду.

Після прийняття 1992 року відповідного закону за 2 роки його практичної реалізації до власності громадян передано понад 1,8 млн. квартир (будинків), що становить 26 % від загальної кількості жител, які підлягають приватизації. За цей час питома вага приватного житла збільшилася на 8 %.

Більш високими темпами ця робота йде в Кіровоградській, Херсонській областях, Автономній Республіці Крим, де приватизовано третину державного житла. Дещо відстають від них у Львівській і Харківській областях (22 %).

Верховна Рада внесла відповідні зміни до Житлового кодексу і Закону «Про приватизацію державного житлового фонду», що дало змогу спростити механізм приватизації, усунути деякі перепони в організації цієї роботи.

Повільно, але в дедалі більшої кількості людей, котрі приватизували житло, з'являється почуття господаря, що для держави є головним у процесі приватизації. Проте невизначеність у розмірі оподаткування приватизованого житла, у перспективах оплати витрат на його утримання і ремонт є тут певними стримувальними чинниками.

Ми відстаємо і в регулюванні правовідносин співвласників багатоквартирних будинків, що не дає змоги ефективно використовувати їхні можливості в організації управління й утримання приватизованого житла. Можна назвати й інші нерозв'язані питання.

Подальше реформування відносин у житловій сфері потребує розробки і прийняття нового Житлового кодексу, пакету законодавчих актів з питань фінансування і кредитування житлового будівництва, надання земельних ділянок для будівництва житла, утримання і реконструкції наявного житлового фонду, державної реєстрації нерухомості, створення й функціонування відповідних структур тощо.

Розробка перелічуваних законодавчих актів, яку вже розпочато, має здійснюватися на основі одних і тих самих принципів і підходів, щоб забезпечити їхній взаємозв'язок. Цього можна досягти на основі ухваленої законодавчим органом Концепції державної житлової політики.

Розробляючи цей документ робоча група, яку складають провідні фахівці ряду міністерств, профспілок, представники ряду областей і міст, проаналізувала досвід Росії, Білорусі, Казахстану, Латвії, Литви, Естонії, де вже розпочато формування ринкових відносин щодо житла. Враховано й досвід країн Заходу.

Потрібно сказати, що й в Україні з'являються паростки нового. Є приватні будівельні фірми, підприємства з обслуговування й ремонту житла, іпотечні банки. Операції з нерухомістю здійснюють рієлторські організації, діють й інші ринкові структури, хоча їхня діяльність не регульована чинним законодавством. Практично вони працюють безконтрольно, мають місце зловживання, часто і обдурювання людей. Саме життя підказує потребу прискорення розробки відповідних документів.

Положення проекту Концепції, ухваленої Кабінетом міністрів, цілком відповідають принципам, викладеним у зверненні Президента України Л. Кучми до Верховної Ради України й у його доповіді про основні засади економічної і соціальної політики.

Цим документом передбачено поступове зменшення ролі держави в безпосередньому фінансуванні житлового будівництва (власне кажучи, фіксація того, що вже сталося), відхід від монопольної функції власника житла, перехід від безкоштовного надання житла до переважного заробляння його громадянами. Але при цьому держава залишає за собою функції сприяння громадянам у розв'язанні їхніх житлових проблем, а також забезпечення соціального захисту певних категорій громадян, зокрема малозабезпечених, інвалідів, ветеранів війни, осіб, які постраждали в результаті аварії на Чорнобильській АЕС, деяких інших. Для них збережено державне забезпечення житлом у межах установлених норм.

***Д*ЕРЖАВА залишає за собою функції сприяння громадянам у розв'язанні їхніх житлових проблем, а також забезпечення соціального захисту певних категорій громадян, зокрема малозабезпечених, інвалідів, ветеранів війни, осіб, які постраждали в результаті аварії на ЧАЕС...**

Концепція передбачає наступність політики щодо сімей, які тривалий час перебували на обліку як такі, хто потребує покращення житлових умов. Їх право на отримання державного житла має бути збережено, але, враховуючи реалії ринкових відносин, коли держава не може й не зобов'язана повністю фінансувати житлове будівництво, цим сім'ям можуть надаватися субсидії або пільгові кредити для придбання чи будівництва власного житла, отримання його у власність на виплат. Розміри державної допомоги мають визначатися з урахуванням терміну перебування сімей на квартирному обліку та їхнього матеріального стану. Проте, очевидно, позиція держави щодо черговиків, зокрема пільгових категорій, Концепція має визначати чіткіше.

Система пільг і кредитів, надаваних усім учасникам будівництва житла і реконструкції наявного житлового фонду, заохочення ініціативи приватних забудовників, як це визначено проектом, має сприяти залученню до цих процесів більшої кількості фізичних і юридичних осіб і, відповідно, збільшенню житлового фонду. Можливості людей тут були б значно розширені, коли б ми передбачили систему використання майнових сертифікатів і житлових чеків в інвестуванні житлової сфери. І це треба відбити в проекті.

Істотних змін потребує стратегія містобудування, структура житлового будівництва у напрямку спорудження комфортнішого житла, розширення малоповерхової і котеджної забудови. На думку фахівців питома вага малоповерхового будівництва має становити в найбільших містах не менш як 20 %, у великих — 50 %, а в малих і середніх населених пунктах практично всі нові будинки мають бути малоповерхові.

Перехід на таке будівництво зумовлює потребу в коригуванні генеральних планів населених пунктів, регулюванні порядку землекористування, зонуванні забудови. Водночас здійснювана відповідно до Указу Президента робота з прискорення земельної реформи не передбачає можливості для комплексного розв'язання питань землекористування в житловій сфері. Прискорення прийняття Концепції державної житлової політики, уточнення окремих статей Земельного кодексу України дасть грунт для реалізації на практиці тези про «першочергове виділення земельних ділянок для будівництва житла».

Одним з напрямів політики держави, передбачених у проекті Концепції, є поступовий перерозподіл функцій з питань створення й утримання житлового фонду між державою, місцевими органами влади, підприємствами різних форм власності і населенням в напрямку їх децентралізації. Звичайно, це має відбитися у змінах бюджетної та податкової політики держави.

Передбачено підвищення відповідальності власника житла за його використання і утримання. Можливо вже в цьому документі слід більш визначено записати заборону на використання квартир не за призначенням. Це дало б можливість запобігти масовому перепрофілюванню їх під офіси, виробничі приміщення тощо, що спостерігаємо сьогодні.

У проекті Концепції його автори накреслили шлях розв'язання житлової проблеми.

Передовсім передбачено створення системи економічного заохочення підприємств і організацій, що займаються проектуванням, будівництвом і реконструкцією житла, виготовленням будівельних матеріалів і обладнання для житлового будівництва, а також обслуговуванням і ремонтом житлового фонду. Передбачено заходи щодо вдосконалення кредитування, створення умов для залучення позабюджетних джерел фінансування житлового будівництва, зокрема коштів комерційних структур, підприємств і населення.

Здійснення нової житлової політики передбачає створення бірж, інвестиційних та інших фондів, іпотечних та житлових банків, страхових компаній, інших ринкових структур, які забезпечують фінансування житлового будівництва.

Передбачено прискорення приватизації державного житлового фонду. Обов'язкове створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, створення альтернативних підприємств з обслуговування і ремонту наявного житлового фонду для усунення монополізму в цій сфері діяльності.

Надзвичайно важливою у проекті є теза про реформування системи оплати користування державним житлом і комунальними послугами. Пропоновано поступовий перехід на самоокупну систему оплати з урахуванням якісних показників і забезпеченням адресних субсидій окремим категоріям громадян. Розмір платежів за житлово-комунальні послуги не має перевищувати 15 % сукупного доходу сім'ї.

Реалізацію цього принципу вже розпочато постановою Кабінету міністрів за № 733 від 21 жовтня 1994 року «Про ціноутворення в умовах реформування економіки».

Потреба такої зміни тарифної політики очевидна і доводилася не раз у засобах масової інформації. Проте є сумніви щодо реальності запропонованих урядом темпів.

Нагадаю, що на початку жовтня 1994 року щомісячна платня за зроблені послуги становила в середньому по Україні близько 5 % їх собівартості. У поточному році передбачено довести цей показник до 60 %. Це буде найвище зростання тарифів у державах СНД і більшості східноєвропейських країн. Дані зміни призведуть до значних труднощів для сімей, які живуть на фіксовану зарплату, — згідно з офіційними даними, більша частина їх буде змушена платити за житло більше, аніж заробляє. Треба врахувати й відсутність у нас структури й механізму адресного субсидування, а також декларування доходів громадян.

***І*СТОТНИХ змін потребує стратегія містобудування в напрямку спорудження комфортнішого житла, розширення малоповерхової і котеджної забудови.**

Підкреслю також, що запропонований проект Концепції передбачає здійснення такого важливого політичного кроку, яким є докорінна зміна оплати житла і комунальних послуг «в міру реформування системи заробітної платні».

І взагалі, без такого реформування неможливо реалізувати повною мірою нову житлову політику, адже вона розрахована на збільшення витрат населення на будівництво, придбання й оренду житла. Розробники проекту Концепції розраховують, що це здійсниться найближчим часом, як і передбачають головні засади економічної і соціальної політики Президента України. Нагадаю, що цим програмним документом передбачено перехід від чинної моделі, зорієнтованої на низьку ціну робочої сили і високу частку безкоштовних соціальних послуг, до нової моделі — з високою ціною робочої сили і платним забезпеченням відповідних послуг.

Під час прочитання Концепції багато в кого виникає думка, що в ній головні положення викладено надто декларативно й тезово. Але потрібно врахувати, що Концепція має визначати лише основні напрями, а конкретні норми й цифри буде конкретизовано в житловому законодавстві.

Як зазначалося вище, на основі розробленої Концепції державної житлової політики складено перелік законодавчих актів і нормативних документів, що підлягають розробці найближчим часом. Передовсім це Житловий кодекс, до розробляння якого вже взялася робоча група. Сподіваюся, що протягом одного-двох місяців до Верховної Ради буде подано проект закону про спільне володіння багатоквартирними будинками, «Про іпотеку».

Питання про створення єдиної системи реєстрації, оцінювання і обліку нерухомості, про створення державної інспекції з контролю й нагляду за використанням житлового фонду, низка інших можуть бути розв'язані Указами Президента, постановами уряду.

Загалом у роботі нині 15 документів.

Створення нового житлового законодавства, узгодження його із законодавством у сфері економіки дасть змогу, на мою думку, зробити поштовх до покращання житлової ситуації навіть за умов нинішньої економічної кризи, сприятиме стабілізації соціально-політичної ситуації в суспільстві, а також дасть можливість скоріше інтегрувати житлову сферу в систему ринкових відносин.

Ухвалена Верховною Радою Концепція, прийняті відповідно до неї законодавчі й нормативні акти стануть грунтом для розробки й здійснення відомчих і регіональних програм, а також Державної житлової програми, яку, відповідно до завдання Президента України, цього року має бути внесено до Верховної Ради.

ХАЙ ЖИВЕ ІМПЕРІЯ?

Нова припливна хвиля об'єднавчих прагнень

ПРОСТИЙ перелік об'єднавчих кроків останніх тижнів вражає. Так, усі розуміють, що час знову об'єднуватися, але кожен розуміє це по-різному. Одні вимагають відновлення СРСР, другі — перетворення ядра країн СНД на конфедеративний Євразійський союз, а треті — просто симулюють об'єднавчу активність.

Уся біда в тім, що ні в Росії, ні в інших країнах СНД немає могутньої політичної сили, яка б ясно сказала, кого, навіщо і як вона хоче об'єднувати.

Об'єднання передбачає найвищу мету — наявність суспільного ідеалу. І навряд чи такими сьогодні можуть бути заклики «Пролетарі всіх країн, єднайтеся», «За Віру, царя і Вітчизну» або «Приватизуй і збагачуйся!»

Мало того, нині пряме відновлення колишнього СРСР — це фактичне поглинання і культивація вогнищ війни та напруженості. Наприклад, навіщо новому російському державному утворенню воюючі Вірменія, Азербайджан, Грузія чи апартеїдна Прибалтика?

А навіщо потрібне бездумне створення Євразійського союзу як державного даху для фінансово-промислових груп, що формуються, з їхньою ідеологією «Приватизуй і збагачуйся»? Це може призвести лише до загострення міжкланової ворожнечі старої і нової номенклатури та соціальної напруженості.

Гостро постає й питання щодо приєднання тих держав, народи і правителі яких свого часу, отримуючи дах Держави Російської та захист від цілковитого фізичного винищення, присягалися на вірність за себе і за нащадків. Тому суверенізаторські референдуми, що відбувалися за часів перебудови, інакше як колективним порушенням історичної клятви назвати не можна.

До речі, дивовижна річ: проголосувавши за незалежність від «російських колонізаторів», населення, наприклад, Грузії, яке звільнилося, раптом метнулося перебиратися на проживання до Росії, не забажавши будувати свою незалежну державу. Як підсумок, кількість жителів Грузії скоротилася за роки незалежності на чверть, причому аж ніяк не за рахунок росіян, які виїхали. Та сама ситуація й у Вірменії. Мало того, за даними мікроперепису 1994 року, в державі-обрубку — Російській Федерації — раптом різко зросла кількість вірменів на відміну від інших національних громад. Зрозуміло, що нова об'єднана Російська держава може приймати до свого складу колишні «суверені» лише після відповідних присягань на вірність Росії. Адже вимагають аналогічної присяги від громадян у Прибалтиці або Туркменії!

Настав час реабілітації імперії?

Та всі ці сумніви — це лише поодинокі питання. Головне — заради чого і в яку державу об'єднуватися. Світова історія не вигадала нічого кращого за імперську форму для співтовариства безлічі духовно близьких народів. Це тим більш вочевидь, що націоналістичний експеримент на пострадянському терені провалився.

Перетворення понять імперія, імперський стосовно Росії на лайливий політичний термін — це блискуча пропагандистська удача наших стратегічних опонентів. Вони змогли перенести на Росію паразитарний, колонізаторський образ своїх імперських діянь, що було аж ніяк не властиве російській специфіці оформлення імперського геополітичного простору.

Говорячи про лайливе значення поняття імперія, не можна забувати, що для внутрішнього вживання, наприклад, США й досі не соромляться називати імперськими свої інтереси в світі. А нинішній Європейський союз — це просто нова форма Священної римської імперії німецької нації. Відзначимо, що домінування Німеччини в ЄС стає дедалі помітнішим після входження туди Австрії і скандинавських країн.

А японське переважання в Східній Азії і відродження суперництва тут з Китаєм і США? Все це лише чергове свідчення стабільності світових імперських вузлів.

Хоча на Заході обговорення цієї проблеми намагаються перевести в площину цивілізованих конфліктів — це мало що змінює по суті.

Отже, говорячи про майбутню державність на пострадянському просторі, нам не обійтися без реабілітації поняття імперія, хоч би як по-новому називалася наступна за СРСР (цією своєрідною червоною імперією) історична російська держава.

Імперія — це просто форма наднаціональної держави. В російському варіантові аж ніяк не паразитарна або колонізаторська. Несучий етнос у нашій наднаціональній державності — російський народ, а зміцнюючим розчином завжди було усвідомлення спільності національних інтересів різних народів у формі певної ідеї.

Нині стає дедалі ясніше: ті, хто переконував, що російський народ спроможний вижити в рамках чистої національної держави (читай, нинішньої усіченої Російської Федерації, яка нібито має можливість процвітати, відстебнувши від себе колишні союзні республіки) з примітивною ідеологією «Приватизуй і збагачуйся», історично програли. Й давно, ще за дев'ять століть до дня незалежності Росії від Росії, що святкується 12 червня.

Росіяни стали імперською нацією ще за часів Київської Русі, яка увібрала в себе не тільки слов'янські, а й фінно-угорські, балтійські та тюркські народи. І втрата росіянами великої державності означатиме втрату колишньої національної самоідентифікації. Як це сталося з еллінами і ромеями. Адже нинішні греки та італійці нічого спільного не мають з цими імперськими націями. На відміну від нинішніх китайців, японців чи німців, які усвідомлюють свою імперську сутність. Не кажучи вже про історично юних американців.

Якою саме буде російська імперська ідея

Усвідомлення нової об'єднавчої ідеї перебуває нині в зародковому стані, але всі розуміють, що, як і «червона ідея», вона повинна мати альтернативний характер.

Альтернативність завжди була рисою російської самосвідомості. Вона проявлялася в ідеалі Святої Русі (з часів імперії Володимира Святого і Володимира Мономаха) як пошук, у тому числі й за допомогою жертовності, загального святого царства в результаті визволення світу з-під влади зла. Нічого подібного немає в державних ідеях середньовічної Західної Європи.

Національно-державна ідея Москва — Третій Рим — це також ідея збирання земель і народів під прапором альтернативності. Інакше не можна було домогтися збереження споконвічних православних ідеалів на тлі єретичних хибних поглядів Європи.

Червона імперія — це альтернатива всьому світові, спроба втілення народних сподівань справедливості і встановлення царства Божого на землі.

Яку саме альтернативу можуть запропонувати сьогодні росіяни як об'єднавчу ідею для духовно близьких народів на своєму геополітичному просторі?

Насамперед заперечення моделей розвою нинішньої західної цивілізації. Всесвітній форум ООН у Ріо-де-Жанейро затаврував як неперспективні цей шлях розвитку людства та ідеали суспільства споживання, подальше здійснення яких веде до всесвітньої екологічної катастрофи. На жаль, президент Єльцин на відміну від глав інших держав світу на форумі не був присутній. До речі, ті, хто кличе нас до західної цивілізації, свідомо замовчують ці епохальні висновки всесвітньої конференції у Ріо-де-Жанейро.

Та на самому запереченні об'єднавчої ідеї не побудуєш. Хоча сама думка об'єднання зусиль для колективного виживання, врятування від зла (моральної деградації, економічної руйнації, жахливих масштабів соціальної несправедливості тощо) цілком може бути розглянута як нова об'єднавча засада.

Може, справді сьогодні треба лише свіже прочитання історичних ідей. Святої Русі — колективного порятунку російського й духовно близьких до нього народів від світового зла, що постає нині в формі загроз для виживання людства. Москви — Третього Рима — збирачки країн і народів, які прагнуть повернутися до духовних першооснов людського співжиття. Радянської Росії — Вітчизни всіх трудящих і пригноблених світу — держави, що гарантує суспільно прийнятну міру свободи, рівності шансів і соціальної справедливості. Звичайно, потрібно перекласти ці традиційно російські ідейні коди на сучасну пропагандистську мову і мову концепцій економічного розвитку.

Причому сьогодні всі розуміють, що повернення до стовідсоткового Держплану в економіці ніде не буде. Але дворівнева економіка, де пропорція приватного і державного секторів обумовлюватиметься як їхньою конкурентоспроможністю, так і відповідністю жорстким цілям суспільного розвитку, цілком прийнятна для реалізації традиційно російських духовних ідеалів.

Переорієнтація еліт

Та повернувшись від високих проблем до багатогрішних політичних еліт СНД, відзначимо, що стихійно вони теж підійшли до розуміння прірви, до якої підвели свої народи.

Як справедливо недавно підкреслив Нурсултан Назарбаєв, думки про возз'єднання завжди володіли умами народів незалежних країн Співдружності, «але ми, політики, відстаємо від цього процесу». Хоча, зізнався він, «не можу зрозуміти в цьому плані позицію деяких своїх сусідів, у тому числі лідерів Узбекистану і Туркменії, які побоюються, що рівноправна інтеграція начебто загрожує їхній незалежності». Це «чистісіньке політиканство, й воно засвідчує, що ейфорії суверенізації ще не позбулися повністю».

— Втім, — зізнався він далі, — є такі теоретики й у нас у Казахстані.

Спогади про «справжню» державу і уряд, судячи з приватних розмов, досі тішать серце багатьох нинішніх суверен-віце-прем'єрів, які ладні повернутися на старі місця заступників союзних міністрів. Звичайно, такі настрої охоплюють лише кваліфіковані республіканські кадри. А значна частина нових урядовців незалежних держав готова ввести свої республіки до прірви, та тільки б не позбутися можливості, скажімо, в Женеві козиряти своїм опереткoво-фельдмаршальським статусом. Щоправда, останні посуворішання швейцарською владою прикордонних формальностей щодо подібної публіки сприяють усвідомленню нею потреби мати протегування сильнішої і шанованої всіма держави.

Ще про один, уже не соціально-психологічний, а ідеологічний чинник. Сьогодні відродженню російської імперської ідеї у національних елітах на пострадянському терені знову серйозно протистоять міні-імперські ідеї «Великого Турана» в тюркських республіках і «Балто-Чорноморського союзу», «Української імперії від моря до моря». Та коли перша — це відбите світло зростання впливу Туреччини, вже визнаної США регіональною наддержавою, то друга — це свідчення зростаючого німецького імперського впливу. Німеччина двічі в XX столітті під подібними гаслами намагалася включити Литву, Білорусію, Україну до своєї сфери інтересів.

Прогноз

Найімовірніше, перша об'єднавча хвиля не приведе до реального відродження історичної російської державності. Але самий факт, що вчорашні генетичні руйнівники держави під впливом стихійних обставин стають об'єднувачами, промовистий. Пройшовши через м'ясорубку першої об'єднавчої хвилі, вже нові еліти зуміють розв'язати історичне завдання нового імперського оформлення російського геополітичного простору. І дай Боже, щоб нинішні правителі РФ не дискредитували цю народжувану об'єднавчу ідею, незграбно-силовими кроками на зразок того, як боролися за «єдину і неподільну» в Чечні...

Сергій ОБУХОВ,
політичний оглядач
«Megapolis-Континент».

Замість коментаря

ГРОМАДЯНИ ЧИ «П'ЯТА КОЛОНА»

НАВЕДЕНА вище стаття справді коментарів не потребує — все гранично відверто сказано, і можна тільки робити висновки. Приміром, щодо того, бачить чи не бачить частина російських політиків Україну незалежною державою і в який спосіб обробляється свідомість російських громадян у їхньому ставленні до, як кажуть у Москві, нового зарубіжжя.

І можна було спокійно відмахнутися від таких чи схожих на них статей як від прояву політичної маячні, недалекоглядності і консервативного психологічного бурбонства, мовляв, нам своє робити, у нас своя держава. Проте з'ясувалося, що російські політики інтегратори певної орієнтації не тільки тужать за відсутності об'єднавчої ідеї, суспільного ідеалу чи сили-виконавця, а й активно шукають їх. Більше того, здається, знайшли.

Тижнів зо три тому в Державній Думі Росії голова думського Комітету у справах СНД і зв'язках із співвітчизниками Костянтин Затулін відверто заявив, що його комітет виступає і виступатиме дедалі активніше підштовхувачем російської виконавчої влади в справі прискорення інтеграції на теренах СНД. Теоретичне підґрунтя таких дій, за Затуліним, просте: російський народ після розпаду СРСР став розділеним народом, понад 25 мільйонів етноросіян опинилися за межами нинішньої Росії. Впали і плани репатріації цих людей у Росію, а отже, заявив Затулін, репатріація в сьогоднішньому російському розумінні — це здобуття пострадянського простору. Іншими словами, в ідеалі — приєднання до Росії тих частин незалежних держав, де переважно мешкають росіяни і російськомовні.

Пан Затулін поділився планами: Росія має продемонструвати своє покровительство етноросіянам. І зробити вона це може кількома способами. Поперше, за словами Затуліна, підтримати державні утворення росіян в незалежних державах: Крим — в Україні, Придністров'я — в Молдові, що «право росіян і російськомовних грати політичну роль було гарантоване». По-друге, підтримувати аналогічну категорію населення в областях інших держав, які межують з Росією (приміром, українські області Донбасу). По-третє, створити єдиний закордонний виборчий округ, в якому громадяни Росії в інших державах могли б брати участь у виборах депутатів Думи і Президента Росії. І, зрештою, щоб таких громадян було більше, Комітет Затуліна пропонуватиме укладати договори з новими незалежними державами тільки за наявності в них пункту про подвійне громадянство, а не про механізм прискореного отримання російського громадянства, як це є, наприклад, у недавній казахстансько-російській угоді. Інакше, заявив К.Затулін, це призведе до видавлювання росіян і російськомовних.

Отже, сьогодні вже можна констатувати, що частина російських політиків патріотично-державницької орієнтації взяла курс на перетворення росіян і російськомовних громадян в інших державах на своєрідні «п'яті колони», які можна використати для «возз'єднання Росії» в старому, імперському, баченні. Причому такі політики абсолютно нехтують і міжнародне право, і спокій людей російського походження, громадян інших держав. Адже, за словами народного депутата України президента Української правничої фундації Сергія Головатого, такої категорії, як російськомовне населення, з юридичної точки зору не існує, а є громадяни тієї чи іншої країни. І підбурювання однією державою громадян іншої держави, з використанням при цьому національної чи мовної ознак, грати якусь окрему політичну роль, спрямовану проти курсу держави, в якій вони живуть, — це не що інше, як підбурювання сепаратизму, втручання у внутрішні справи. Зокрема, у внутрішні справи України, яка всіма своїми законами гарантувала громадянам-неукраїнцям право зберігати свою національно-культурно-мовну ідентичність.

Мало цікавить російських політиків-патріотів і суто моральний бік справи: для антидержавницьких настроїв і дій використовують матеріальні нестатки і скруту, спричинені і перехідним періодом, і, відверто кажучи, часто недолугими діями керівництва нових держав. Громадянам інших держав російського походження замість опанування мов нових держав, облаштування своїх справ, пропонують возз'єднуватися з Росією, бо, мовляв, розвалили Союз, порвали зв'язки, відірвалися від «старшого брата» — тож і маєте.

І найстрашніше в нинішній українській ситуації те, що вже не можна бездумно закликати громадян «любити неньку-Україну» і цією любов'ю жити. У людей є діти, старі батьки, самим хочеться жити, а не животіти, нарешті працювати на себе, а не на чергову примарну ідею, спостерігаючи, як хтось жирує. Дуже привабливий вигляд у таких умовах має або «шариковщина» (узяти все і поділити), або приманка політичної інтеграції (мовляв, разом і батька легше бити). А наслідок тупцювання на місці відомий — пасивність людей, за якої дуже важко стверджувати, що вихід один — побудова своєї держави, гідної своїх-таки уяв про неї. Держави, в якій хочеться бути громадянином, а не «п'ятою колоною».

Володимир СКАЧКО.

Головна вимога до бюджету 1995 року — реальність

КОЛИ йдеться про державний бюджет, то, звичайно, першою у характеристиці визначається його дефіцитність. І це цілком природно. Дефіцит бюджету найкраще характеризує стан державних фінансів, платоспроможність держави.

ІНШИЙ аспект цієї проблеми — органічна зумовленість бюджетного дефіциту та інфляційних процесів. Економічною теорією та практикою доведено, що дефіцит, який перевищує 5 відсотків від валового внутрішнього продукту (ВВП), є інфляційно небезпечним. За умов такого перевищення ефективність здійснюваних державою антиінфляційних заходів (інфляція — явище, що породжується цілою системою чинників) різко знижується. Існують розрахунки і з приводу того, що у разі перевищення дефіциту бюджету межі в 10 відсотків ВВП, інфляційні процеси втрачають керованість. За такої ситуації існує загроза зриву економіки в галопуючу інфляцію, або й у гіперінфляційну спіраль.

Відмічене вище дає теоретичний ключ до розуміння мети, яка була поставлена вже декілька місяців тому перед Міністерством фінансів, урядом в цілому, — знайти шляхи скорочення бюджетного дефіциту в 1995 році до 5 відсотків. Це — одна з суттєвих умов фінансової та грошової стабілізації, забезпечення якої розглядається як пріоритетний напрям економічної політики, що нині здійснюється нашою державою.

Чи досягнемо зазначеної мети?

Робота з розрахунків бюджету поточного року триває. Тому дати вичерпну відповідь на це цілком природне запитання немає можливості. Однак, думаю, що кожному, хто хоча б якимось чином причетний до здійснення відповідних розрахунків, цілком зрозумілим є вже сьогодні: **нині наша економіка ще не готова до реалізації поставленого завдання.** Маю на увазі перш за все поглиблення кризи виробництва та кризи платіжних розрахунків, велетенський дефіцит платіжного балансу, неврегульованість великої кількості проблем соціальної сфери, непомірні бюджетні дотації на комунальні, транспортні та інші послуги, якими користується населення, а також інші складності нашої економіки.

Не можна не врахувати й того, що основним акцентом у економічній політиці поточного року є стимулювання на основі досягнутих певних зрушень у фінансовій стабілізації, виробничого процесу. А це означає, що ми не можемо йти шляхом посилення податкового пресу. Навпаки, податки потрібно знижувати.

ІСНУЄ й інший аспект проблеми. Не можна маніпулювати з бюджетними розрахунками. Така практика мала місце в попередні роки, і вона, сподіваюся, добре відома читачеві. За розрахунками Мінфіну, передбачалося, що в 1992 році дефіцит бюджету становитиме один відсоток ВВП, а фактично він перевищив 17 відсотків. Коментарі тут зайві.

1993 року урядом тодішнього прем'єра Л.Кучми Верховній Раді було представлено проект бюджету з дефіцитом 15,7 відсотка. Однак це не сподобалося парламентаріям. Проект бюджету було відправлено на доопрацювання і далі схвалено з дефіцитом у 2 відсотки. **Наслідок той самий:** реальний дефіцит перевищив 19 відсотків.

Класичним є приклад минулого року. Верховна Рада за представленням Мінфіну затверджує на 1994 рік взагалі бездефіцитний бюджет. Знову плачевні результати. На кінець III кварталу дефіцит перевищив 20 відсотків ВВП. Внаслідок жорстких фінансових обмежень IV кварталу дефіцит знижено до 9,6 відсотка.

Читачеві мають бути зрозумілі наслідки таких маніпуляцій: **бюджет є основним інструментом управління економікою** і за нереальності його розрахунків держава фактично позбавляється одного з найголовніших важелів такого управління. Розвиток економіки стає непрогнозованим, набуває стихійного характеру.

З урахуванням цього я глибоко переконаний у тому, що першою й чи не найголовнішою вимогою до бюджету 1995 року має бути установка на забезпечення його реальності. Незважаючи на жодні колізії, коректність розрахунків бюджету поточного року для нас має бути визначальною.

Тому припускаю можливість визначення дефіциту на поточний рік не в 5, як ми цього прагнули, а в 8 відсотків. Досягти цього буде також непросто. Така цифра значиться в доповіді Президента України «Шляхом радикальних реформ», де йдеться про поетапне скорочення дефіцитності (1995 р. — 8 %; 1996 р. — 6 %; 1997 р. — 4 %). Зазначене послаблення бюджетної напруги позитивно позначається на фінансуванні невідкладних програм, послабленні платіжної кризи та стимулюванні виробництва. Водночас ми мусимо здійснити ряд додаткових антиінфляційних заходів, які забезпечать у поточному році збереження тенденції до зниження інфляційного процесу. Такі можливості існують. Нагадаю читачеві, що ми поставили за мету на кінець року знизити темпи інфляції до 2—3 відсотків на місяць.

Проблема, що розглядається, має ще один аспект. Ми розраховуємо на отримання в 1995 році кредитів МВФ та Світового банку. Чи не позначиться зазначений крок на позитивному вирішенні цього питання?

Це надзвичайно важливо. Без додаткових міжнародних кредитів нам сьогодні не вижити. Але переконаний, що й тут існує реальна можливість досягнення певних узгодженостей.

Мені відома практика, коли МВФ надавав кредити країнам із аналогічною ситуацією. Прикладом може бути й сучасна ситуація в Росії, яка також претендує на кредити МВФ в обсязі 6 мільярдів доларів США і де нещодавно Держдумою затверджено в другому читанні бюджет на 1995 рік із дефіцитом у 7,9 відсотка ВВП. У цьому випадку визначальним для МВФ є забезпечення тенденції до реального зміцнення державних фінансів. Забезпечити реалізацію такої тенденції ми зможемо і за дефіциту у вісім відсотків.

І останнє. Теорією та практикою доведено, що найбільш деструктивним для економіки є не сам по собі бюджетний дефіцит (звичайно, в певних межах), а інфляційний механізм його погашення. Йдеться про використання для цього емісійного процесу. Тому проблема полягає зовсім не в тому, визначимо ми дефіцит у 5 чи у 8 відсотків. Головне тут: **яким чином буде обслуговуватися цей дефіцит?**

Росія передбачає, що частина її бюджетного дефіциту обслуговуватиметься за рахунок внутрішніх неемісійних джерел — розміщення на фінансовому ринку цінних паперів держави. Решта дефіциту обслуговуватиметься за рахунок зовнішніх кредитів. Держдумою знову ж таки нещодавно прийнято в другому читанні закон, за яким Центральному банку Росії забороняється надавати кредити уряду на покриття дефіциту федерального бюджету.

У попередні роки ми мали протилежне: весь дефіцит покривався грошовою емісією НБУ. Зрозуміло, що саме тут — у проблемі обслуговування дефіциту — потрібно вести найактивніший і, я б наголосив, першочерговий пошук.

Анатолій ГАЛЬЧИНСЬКИЙ,
професор, радник Президента України з питань макроекономіки.

ЖУРАВЛІ ФЕДОРА ВОВКАНИЧА

УЖГОРОДСЬКЕ АТ «Геліос» першим в Україні розпочало виробництво кетчупу та майонезу за новою технологією. На черзі — випуск інших «цікавинок». Для їхнього народження закарпатці шукають серйозних партнерів. Місцева влада гальмує ініціативу товаровиробників. За політичною тріскотнею загубилася людина. В Україні нині не економічна, а кадрова криза.

Замість масла — майонез, замість магазину — дуля

Разом з президентом АТ Федором Вовканичем куштуємо готовлені в режимі «ноу-хау» кетчуп та майонез. Смачно.

— Після першої «дегустації» моя онука замість масла почала вживати виключно ось цей продукт, — усміхається Федір Васильович.

— Може, й собі перейти, — подумалось.

Проте в торговій мережі цієї продукції обмаль. Коли ж є — ціни теж пристойні.

— Ось вже кілька років б'ємося над тим, щоб місто здало нам в оренду хоча б три-чотири торговельні точки, які могли б облаштувати під фірмові магазини, — ділиться наболілим керівник АТ. — Однак у відповідь — «Все вже продано, все вже роздано». Комерціалізована ж чи державна торгівля, споживча кооперація на нашу вартість «накручують» це по 50 відсотків. І одержують більше прибутку, ніж товаровиробник. До того ж прагнуть, щоб продукцію відпускали їм у кредит. (Дивно: на маргарин та майонез гроший немає, на горілку — є). Відтак ще й розраховуватись «забувають» своєчасно. Хто ж на це піде за нинішньої фінансової скрути? Тому й порожньо на полицях.

Коли б мали власні магазини, можливо, торгували б і за собівартістю (до речі, як це роблять для працівників підприємства). А що асортимент би тут був завжди на рівні — це факт. Проте за такого підходу виникає конкуренція, яка невигідна сьогоднішнім керівникам прилавка. Це підтверджує і єдиний наш фірмовий магазин, де черги не зникають упродовж цілого дня. Звичайно, таке дошкуляє. Тому боси від торгівлі разом з місцевою владою й відбрикуються всіляко від нас.

Федір Васильович переконаний: тих, хто хнюпить носа, не визнають ніде. Поважають тих, хто на коні. На «зло ворогам» почав спорудження власного торгцентру в Ужгороді.

Дилетанти і дисиденти

Та повернімося до кетчупу з майонезом. Сьогодні першого випускають на підприємстві щомісяця понад 70, а другого — 200 тонн. Плюс 1000 тонн різної маргаринової продукції. Як бачимо, обсяги не з дрібних. Проте, за словами начальника виробництва — головного технолога Олени Цібере, наявне обладнання і так працює не на повну потужність. Через нестачу обігових коштів немає можливості закупити достатню кількість сировини. А відсотки під кредити — ну просто драконівські. До четвертого кварталу минулого року колектив за сприяння акціонерів обходився без них. Але гіперінфляція все ж примусила вдатися до банківських послуг. Інакше виробництво принаймні на теперішньому рівні вже не втримаєш.

— У певній мірі допомогла б вибратися з фінансової «ями» друга емісія акцій, — говорить Федір Васильович. — Але через дилетантство працівників регіонального відділення Фонду держмайна України її ніяк не можемо оголосити... Бо з жовтня 1993 року на товаристві «висять» аж 8 (!) відсотків акцій з першої емісії на сміхотворну суму — 900 мільйонів карбованців. А співробітники Фонду ніяк не знайдуть рішення: чи завершувати першу емісію, чи розпочинати другу, чи здійснювати це одночасно, чи що, зрештою, робити?

Звичайно, гальмує процес кадрова чехарда в регіональному відділенні. Колишній його начальник був явно не на місці. Але не бажають звільняти його й сьогодні: йде у відпустку, бере лікарняний. Їде в санаторій і т.д.

— Глибоко переконаний, — розмірковує Федір Васильович, — що в дані структури повинні приходити висококопрофесійні економісти, фахівці своєї справи. Бо які кадри, такий і результат. В Україні немає економічної кризи, є кадрова. На всіх рівнях. До того ж нам потрібні не лише компетентні, а й національно свідомі кадри. Скажімо, як у Прибалтиці. А у нас дві третини населення — духовні дисиденти: вважають Україну лише місцем проживання, а не батьківщиною. Звідси люмпенізація, політичні баталії, тріскотня, за якими повністю загубилася людина, її інтереси.

Політична нестабільність дошкульно б'є насамперед по економіці... Приміром, на підприємстві побували численні делегації, експертні групи з сусідніх країн, Данії тощо. Рівнем виробництва ніби всі залишилися задоволені. Але далі справа не просувалася: західний партнер йти в Україну ще боїться. А солідний інвестор колективу зараз ой як знадобився б.

Синиця і особистість

Особистість відбувається тоді, коли, маючи синицю у жмені, хочеться ще й журавля у небі. Така позиція у Федора Вовканича. «Синиць» у нього вдосталь. Не менше й мрій-журавлів. Про одну з них вже говорили. Це — широка мережа власних магазинів. А найзаповітнішою мрією залишається придбання імпортної лінії для розливу соняшникової олії... Коли б її мали, забезпечували б увесь західний регіон цим цінним продуктом. Уже навіть є розробки щодо виготовлення поліетиленових пляшок безпосередньо в Ужгороді. Щоб «спіймати» цього «журавля», потрібно 2 мільйони доларів.

— От якби когось із діаспори зацікавив цей проект, — замріявся на хвильку Федір Васильович.

Але й сам розуміє малоймовірність такого перебігу. Тому підготували спеціальний бізнес-план, в якому врахували й ряд інших «журавликів». Зокрема, випуск у перспективі наливних маргаринів, солодких йогуртів, інших делікатесів. Народний депутат України Михайло Данча передав проект на розгляд першому віце-прем'єру Віктору Пинзенику. Може, знаний земляк знайде часину для ознайомлення? Презентовано бізнес-план і в Українську фінансову групу, де також метикуватї голови: чи не вгледять у «журавлі» Вовканича могутню прибуткову птаху?

Поки ж мудрі мужі гадають, чи варто вкладати гроші в «Геліос», акціонери не сидять склавши руки. Разом із фахівцями з Пісочного склозаводу, що поблизу Миколаєва, на Львівщині... розробляють проект виготовлення власної тари під майонез. Сьогодні завозять аж із Польщі.

— Невже не можна досягти подібного дизайну в Україні? — не раз питав себе Федір Васильович. І подався до склодувів із сусіднього свалявського заводу... Та іскри в очах земляків не побачив. А коли вона відсутня, вважає президент АТ, далі нема про що й балакати. Натомість, коли почули про справу, загорілися погляди у львів'ян. З ними і скооперувалися.

Запалахкотіли очі і в колег із Ужгородського заводу побутової хімії, котрим запропонували налагодити випуск полімерки для кетчупу. Вовканич небезпідставно сподівається, що й ці його «журавлики» незабаром стануть стабільними «синицями». А решта?

— Є впевненість — вони теж «долетять», — каже на прощання Федір Васильович. — Маємо біль за теперішню Україну, але глибоко віримо і в її завтрашній день. Наша держава та її люди здатні подолати кризу. Треба лишень не задовольнятися синицями, а плекати й власні журавлі.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Актуальне інтерв'ю

Краще бути країною цукровою, аніж банановою

Адже буряк у нас краще росте, й цукром ми можемо розрахуватися за енергоносії

***У**КРАЇНУ завжди вважали (й була вона такою насправді) країною цукровою. Досить сказати, що вона посідає перше місце в світі за площею посівів цукрових буряків. Нещодавно вона постачала цукор усьому Радянському Союзові. Але ось уже кілька років виробництво цукру в Україні неухильно скорочується і, як вважають спеціалісти, якщо ситуацію докорінно не змінити, наша країна з найбільшого експортера цукру перетвориться на імпортера.*

Висловити свою думку щодо ситуації, яка склалася сьогодні в цукровій галузі, а також про шляхи подолання кризи ми попросили голову концерну «Укрцукор» Олександра ЗАЙЦЯ.

— Олександре Семеновичу, сьогодні цукровики б'ють на сполох і вимагають від уряду те саме, власне, що й інші, — грошей. Чи так необхідно зараз, створюючи загрозу фінансовій стабілізації, випускати додаткові «цукрові» кредити?

— Якщо цих грошей не буде, то під загрозою опиняться не лише фінансова стабільність, а й соціальна, міжнародна. Раніше держава авансувала господарствам 50% закупівель цукрових буряків. Так було й минулого року. Частину ми одержали грошима, а частину — паливно-мастильними матеріалами, технікою й засобами захисту. А цього року держзамовлення немає. Ми хочемо, щоб держава наполовину профінансувала хоча б мінімум держзамовлення, тобто 15 млн. тонн цукрових буряків, з яких буде вироблено 1,5 млн. тонн цукру.

— Чому саме 1,5 мільйона тонн? Хто підраховував цю цифру?

— Судіть самі. За міжурядовими угодами ми заборгували: 500 тис. тонн — Росії за енергоносії, 120 тис. тонн — Узбекистану за бавовну, а також 70 тис. тонн — Туркменистану й 40 тис. тонн — Білорусі. Таким чином, лише за міжурядовими угодами Україна має віддати майже 750 млн. тонн.

Окрім цього, держава також має забезпечити цукром військо, службу безпеки, лікарні й т. ін. Як свідчить досвід минулих років, для цього потрібно буде 250—260 тис. тонн. Виходить мільйон.

Окрім цього необхідно щорічно поповнювати держрезерв. Цього року туди надійде мінімум 200 тис. тонн. У результаті виходить 1 мільйон 200 тисяч тонн цукру, для якого потрібно заготовити приблизно 15 млн. тонн буряків. Ми просимо державу виділяти 50-відсотковий кредит лише для цього. Ми розуміємо всі фінансові труднощі, але це життєво необхідно. До того ж є й варіанти розв'язання проблеми. Наприклад, продати частину цукру з держресурсів і профінансувати хоча б закупівлю насіння цукрового буряка (а потім, зрозуміло, ми цей цукор повернемо). Потрібно не так і багато: 25—30 тисяч тонн урятували б становище.

— Чому ви вважаєте, що кредит мають надати зараз, невже не можна зачекати, коли в уряду з'являться гроші?

— Час не чекає — сіяти треба. Температура вже давно плюсова. В Миколаївській області, наприклад, минулого року була велика посуха, а снігу випало замало, й земля лише на поверхні зволожилася. Тому треба ловити момент. 60% посівних площ уже повністю підготовлено. Ми сподіваємося, що до 10 березня український уряд вирішить питання фінансування та кредитування цукровиробників.

— А за умови одержання кредиту під майбутню продукцію чи зможе сьогодні цукрова галузь спрацювати так, щоб було чим повертати цей кредит?

— У нас є господарства, розташовані в абсолютно однакових кліматичних і грунтових умовах, однаково одержують добрива й пальне, але при цьому одне господарство одержує 300—400 центнерів цукрових буряків з гектара, а сусідні — лише 50. І хто, на вашу думку, в цьому винен? Але ж продуктивність прямо пов'язана з ціною. Тому, хто виробляє 50 центнерів з гектара, звичайно, замало одного мільйона карбованців за тонну, а виробник 300—400 тонн одержує за цієї ціни величезні прибутки. Так постає питання, чи варто орієнтуватися на гірших і підвищувати закупівельні ціни, підвищуючи тим самим вартість кінцевої продукції?

Я гадаю, простіше відрегулювати становище відповідно до ринкових вимог. Сьогодні в Україні п'ять з половиною — шість тисяч господарств, які вирощують цукрові буряки на площі в півтора мільйона гектарів. Тож наступного року засіймо на 300 тисяч менше, і нехай при цьому залишається чотири тисячі господарств — лише ті, хто хоче й може працювати. А тим, хто не вміє цього робити, не варто й надавати такої можливості. Господарствам, які виробляють менш як 250 центнерів цукрового буряка з гектара, треба просто заборонити вирощувати цю культуру.

— І яка нині реальна собівартість українського цукру?

— Для одержання тонни цукру в середньому по Україні потрібно приблизно 8,5 тонни буряків, тобто це 8,5 млн. крб. Якщо до цього, додати енергозатрати, собівартість становитиме 12 млн. крб. Окрім цього, транспортування, зберігання, торговельні надбавки, які підвищують вартість кінцевого продукту більш ніж удвічі. А ми змушені працювати за дуже низького рівня рентабельності — лише 10%, який треба якнайшвидше переглянути. Адже за такої низької рентабельності ми навіть не зможемо підготувати переробні підприємства до наступного сезону.

— Колись практикувалося надання так званих «товарних» кредитів у формі пально-мастильних ресурсів, техніки тощо. Як справи з технікою цього року?

— Звичайно, з технікою в нас проблеми. Раніше ми на 70% одержували її з Росії, Чехословаччини, НДР, Польщі. А останні три роки взагалі не поновлювали. Водночас сьогодні в світі немає такого устаткування для цукрової промисловості, яке не можна було б виготовити в Україні. Ось, скажімо, на смілянському заводі «Горизонт» випустили кілька експериментальних зразків сівалок, які висівають вдвічі менше насіння. Вони вже випробувані й нічим не поступаються перед зарубіжними аналогами.

За належного обслуговування така техніка служитиме 8—10 років. Є ряд пропозицій і від зарубіжних інвесторів про створення спільних підприємств з випуску устаткування.

Окрім того, ми покладаємо великі надії на перебудову підприємств військово-промислового комплексу на випуск устаткування для сільського господарства. Причому, як я помітив, це для них важко не так матеріально, як психологічно: раніш випускали суперскладну апаратуру, а тепер треба переходити на сівалки. Однак цей процес неминучий. Ось, наприклад, один з найбільших у СНД Харківський завод ім. Малишева раніше випускав танки, а зараз — дифузійні апарати, і прекрасно почувається!

— Як ви вважаєте, скільки цукру повинна (і може) в рік випускати Україна, щоб і себе прогодувати, і запастися, й продати якомога вигідніше?

— Якби ми змогли втримати виробництво цукру на рівні 80-х років, то уникли б багатьох нинішніх проблем, а неминучі розв'язувалися б набагато простіше. Адже тоді Україна виробляла більш як 5 млн. тонн щорічно, а сьогодні — лише 3. Якби сьогодні у нашого Президента, уряду були ці необхідні 2 мільйони, то за них цілком можна було б одержати 10—12 мільйонів тонн нафти.

— Може, в цьому допоможуть наукові розробки? Чи ведеться робота у цьому напрямі?

— Поки що виробники цукру не можуть надати науковцям пристойну матеріально-технічну базу. Однак ми розуміємо, що у виграші залишається лише той, хто дивиться в майбутнє. Тому в першу чергу ми зацікавлені в розробці нових сортів, їхній якості. Голови в Україні розумні є, отже, справа — лише за засобами. Цього року ми запланували 0,1% від вартості цукру віддавати на наукові потреби, а це вже ж приблизно 35 млрд. крб.

— А яке ваше ставлення до поширеної сьогодні серед цукровиків думки, що для успішної праці потрібно поділити весь виробничий ланцюжок на окремі ланки. І тоді кожен зможе простіше розв'язувати свої власні проблеми і відповідати за результати своєї праці?

— Я з цим не згоден. Має бути нерозривний технологічний процес — від виведення нових сортів насіння до реалізації готового цукру. Причому в цьому комплексі ніхто ні на чому не повинен наживатися, а всі разом мають заробляти на кінцевому продукті. При роз'єднанні цього комплексу всі ланки накрутять ціни на свою продукцію, а в результаті підніметься і ціна цукру.

— Чи не допоможе створення спільних підприємств — пропозицій, як відомо, вистачає?

— Пропозицій справді багато. Західні інвестори чудово розуміють, наскільки сильний потенціал української цукрової індустрії і яку велику перспективу мають капіталовкладення у неї. Я виступаю за більш тісне співробітництво з ними, оскільки нам є чому повчитися у Європи. Німеччина, наприклад, збирає приблизно 7—8 тонн цукрових буряків з гектара, Франція — 10—11, а ми лише 2,5—3. А про глибину переробки та втрати під час зберігання годі й говорити. Хоча передовсім треба працювати самим, адже ми можемо і вміємо робити цукор.

Проблема

Трактори ХТЗ Україні більше не потрібні?

***У** НИНІШНЬОМУ році, як заявив вашому кореспонденту виконавчий директор асоціації «Укртрактор» Віктор Хаустов, сільськогосподарські підприємства України майже не купують нові трактори. За два місяці поточного року можна на пальцях порахувати ті випадки, коли трактори ХТЗ були відправлені не за межі України, а на її поля.*

Мертвим вантажем вартістю в 130 мільярдів карбованців накопичилися на складах тракторного заводу не тільки основні вузли й агрегати, а й багато інших запчастин, вкрай дефіцитних на селі не лише для тракторів харківського виробництва, але й для сільгоспмашин, як тепер прийнято говорити, виробництва близького зарубіжжя. І це в той час, коли до початку весняно-польових робіт залишається не більше місяця, а в південних регіонах країни — і того менше.

Ситуація, як вважають на ХТЗ, майже критична. Плата за електроенергію, газ, теплопостачання, ціни на метал, комплектувальні уже давно досягли астрономічних сум. Вартість трактора класу Т-150 сягнула за два мільярди. І це за рентабельності виробництва не більш як 4 відсотки. Купити сьогодні нові потужні машини не можуть собі дозволити не те що «бідняки» чи «середняки», але й ті господарства, які ще донедавна вважалися заможними. Утім, ніде правди діти: що посіяли, те й жнемо...

Сказати, що багатотисячний колектив Харківського тракторного заводу «чинить опір весняним вітрам перемін», плететься в хвості ринкових реформ — значить погрішити істиною. Навпаки, гігантський завод напрочуд впевнено пристосувався до тих правил гри, які ми, напевно, через власну неосвіченість, називаємо ринковими. І, коли хочете, здійснив диво. Навіть в стабільніший час на освоєння нових машин йшли десятки років. А тут за останніх три-чотири роки за умов розгнузданої інфляції, розриву економічних зв'язків, політичної нестабільності і загальної кризи заводські конструктори, технологи, багато інших спеціалістів зуміли розробити і поставити на конвеєр близько півтора десятка нових машин, починаючи з «міні» і закінчуючи новинкою минулого року ХТЗ-120. І навіть сьогодні, незважаючи на обвальне падіння виробництва, завод не зупиняє роботи, створюючи суперпотужні машини для оранки. У найближчий час повинні розпочатися заводські випробування 180 і 250 - сильних тракторів на гусеничному ходу.

Втім, вся ця техніка цікавить споживачів і в далекому, і близькому зарубіжжі, але тільки не наших селян: у їхніх кишенях сьогодні порожньо. А тим часом, як стало відомо з поінформованих джерел, український уряд виношує ідею поставок в Україну 2,5 тисячі колісних тракторів американської фірми «Джон Дір». Немає сумніву, що то прекрасні машини. Але чи можемо ми сьогодні собі дозволити таку розкіш, як розтоваровувати зарубіжний ринок тракторів, якщо власна тракторобудівна галузь занепадає?!

Микола КОСИЙ.

Харків.

Урожай-95

Контракт підпишемо. Лише на проавансовану суму

***С**ІМ трильйонів карбованців — саме стільки потрібно Черкащині, щоб проавансувати сільськогосподарські підприємства на проведення весняних польових робіт. Їх, звичайно ж, немає. У державних кишенях гуляє вітер, і в колгоспних теж. Однак, як наголошували у виступах на третій сесії обласної Ради депутати-аграрники, настав справді «великий перелом»: з нинішнього року селяни не дозволять себе ошукати.*

«Будемо підписувати контракт з державою лише на проавансовану суму. І ні на копійку більше», — заявила одна з найавторитетніших керівників області, голова правління агрофірми «Біле озеро» Черкаського району, депутат Любов Кононенко. Її підтримали інші депутати, обговорюючи питання прискорення земельної реформи, приватизації землі, а також забезпечення населення області харчовими продуктами у 1995 році, які були винесені на сесію. З тривогою говорили депутати про те, що сьогодні на Черкащину, яка самостійно здатна забезпечити високоякісними продуктами харчування не одну область, завозять продовольство з-за кордону. Звичайно, заборонити це адміністративними заходами не потрібно — покупець сам розбереться, чиї продукти якісніші й дешевші, — але щоб вони справді стали такими, необхідні для цього конкретні передумови. І знову розмова на сесії повернулася до нинішніх семи трильйонів...

Врешті, депутати, керівники області передбачили три виходи з ситуації, що склалася. Перший — господарства мають розраховувати на самих себе. Другий — за держконтрактом буде отримано певну суму авансу. І третій, найголовніший, — сільськогосподарським підприємствам запропоновано укладати форвардні (ф'ючерсні) угоди як з вітчизняними, так і з зарубіжними інвесторами. Тобто вже сьогодні можна одержати гроші за майбутній урожай. За попередніми даними, господарства Черкащини підписали контракти з українськими та російськими інвесторами на ф'ючерсній основі на три мільйони американських доларів, — повідомив перший заступник голови облвиконкому Володимир Лук'янець.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Спільне українсько-німецьке підприємство Authorized Dealer

Німецький стандарт якості!

486DX-40 VLB, 4MB RAM, 260 MB HDD, SVGA 1 MB VLB, 1024x768 0.28 LR, NI $1176

486DX2-66, VLB, 4MB RAM, 420MB HDD, SVGA 1 MB VLB, 1024x768 0.28 LR, NI $1290

486DX2-80 VLB, 4MB RAM, 540 MB HDD, SVGA 1 MB VLB, 1024x768 0.28 LR, NI $1391

Pentium-90 PCI, 8MB RAM, 540 MB HDD, SVGA 1 MB, 1024x768 0.28 LR, NI $2582

Star LC-90 $154 EPSON LX-100 $199

Star LC-15 $297 EPSON LX-1050+ $345

Star SJ-144 Color $365 EPSON FX-1170 $530

Star WinType 4000 Laser $615 EPSON EPL-5200 Laser $850

А також інші принтери, сканери, комплектуючі, Multi Media Київ, вул. Червоноармійська, 57/3, тел./факс: (044) 227-51-43, 220-13-96.

Концерн «Укрпроминвест»

реализует со склада в г. Киеве

кофе жареный в зернах

Тел. (044) 264-94-42

Фирма продает

ЧУГУН

марок: П-1 ПД-1 П-2 ПД-2

любыми партиями по ценам ниже заводских

Тел. в Луганске:

(0642) 54-13-55

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске:

АВТОШИНЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков, мотоциклов. Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 445-448, 446-464, 440-044. Факс 442-406.

Фирма реализует:

- *дуб кругляк;*
- *доску дубовую необрезную;*
- *бензин А-76;*
- *автомобили грузо-пассажирские «OTOSAN»;*
- *моторные масла фирмы «TEDEX» (Голландия).*

Тел./факс (044) 435-42-12. Тел. 435-30-66.

Паневежский государственный стекольный завод

начал производство закручивающихся прозрачных бесцветных бутылок для алкогольных напитков.

Емкость — 0,5 л и 1,0 л

Бутылки высокого качества производятся на импортном оборудовании.

Качество проверяется электронными приборами.

Желающих купить обращаться: Литва, тел.(8-01254) 67973.

САМЫЙ КРУПНЫЙ СКЛАД

запасных частей к болгарским погрузчикам

- около **150** наименований з/ч по каталогам "БАЛКАНКАРА"
- а также авто- и электропогрузчики:
  - ДВ 1788.33 (грузоподъемность - 3 т.)
  - ДВ 1621.28 (г/п - 1,25 т., работа в ж/д вагонах)
  - ЕВ 818.56 (г/п - 1 т., 3-х сторонняя обработка груза)
- электротельферы г/п 0,5 - 5 т.

Постоянно в продаже:

ТЕЛЕЖКИ ГИДРАВЛИЧЕСКИЕ (2т) для магазинов, складов, баз.

Покупаем списанные погрузчики

348047, Луганск, ул. Кошевого, 32

Факс: (0642) 54-73-02 Телекс: 118028 START UX

Тел.: 54-70-72, 54-03-45, 54-01-02, 54-00-71

Арбітражний суд Хмельницької області (280000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) 06.12.94 р. порушив справи про банкрутство:

1. МПП «Світлана» (юридична адреса: 281040, м. Шепетівка, вул. Судилківська, 98, кв.6, розрахунковий рахунок № 468226 в Шепетівському відділенні АКБ «Україна»).

2. Виробничо-комерційного товариства з обмеженою відповідальністю закритого типу «Візок» (юридична адреса: 281040, м. Шепетівка, вул. Щорса, 24-а, розрахунковий рахунок № 467706 в Шепетівському відділенні АКБ «Україна»).

Поршневые группы

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

для автомобилей	и сельхозтехники
КамАЗ, Маз, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ЗАЗ, ГАЗ-21, ИКАРУС	Т-150, МТЗ-80,82, ДТ-75, «Дон», «Нива» (для двигателей СМД-14, СМД-18, СМД-20, СМД-22, СМД-31, СМД-60, Д-240).

Запчасти для КамАЗа: выжимной подшипник, распылители, плунжерные пары, топливный насос.

Запчасти для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления.

Запчасти для Т-150: топливный насос, плунжерные пары, распылители, форсунки, секции ВД.

Оформление и отгрузка за 10 мин.! г. Киев, ул. И. Гонты, 9, КМП «ЭВО». Тел: (044) 443-65-49, 446-58-19. (9.00 — 17.00).

ТОРГОВЛЯ В РОЗНИЦУ И ОПТОМ

ПОРШНЕВЫЕ КОМПЛЕКТЫ

(гильза, поршень, кольца, палец)

к автомобильным двигателям:

КамАЗ, ЗИЛ-130, ГАЗ-53, ГАЗ-24, "Москвич"- 412

к тракторным двигателям:

СМД 18, СМД 20, СМД 22, СМД 60, Д-240

Двигатели к тракторам МТЗ, ЮМЗ: Д-243.91, Д65Н

Оптовые партии поставим в кратчайший срок своим транспортом.

Наш большой опыт в области поставок запчастей - гарантия полного удовлетворения запросов наших клиентов.

245780 Сумская обл., г. Конотоп, ул. Островского, 16,

Телефоны: (05447) 4-21-73, 4-32-76, 4-31-38

Для оплаты: р/с 467412 в ПИБ г. Конотоп, МФО 337386, АО "Госпрозрахунок"

Укрпроизводствснабторг

поставляет с базы в Киеве промышленное оборудование:

Электропогрузчики ЭП-103КО-3,3 (щелочные) г/п 1т

Передвижные компрессорные станции ПР-12, ПР-6 (дизельные).

Компрессоры для цементо-муковозов ВР-8/2,2.

Компрессоры для аэрозольтранспорта сыпучих 2ВД-12/2,5.

Муковозы К4АМГ на базе ЗИЛ-130, г/п 9,5 т.

Тел.: 220-81-70, 227-20-44. Факс 220-80-34.

Качество слухового аппарата "Отикон" выше его цены!

В Киеве, в Центре слуховой реабилитации «Аврора»

Вам предложат:

- слуховые аппараты «Отикон»
- профессиональную диагностику слуха
- индивидуальный подбор слуховых аппаратов
- надежную гарантию
- необходимые принадлежности к слуховым аппаратам.

Ул. Академика Янгеля, д. 16/2.

Тел. (044) 274-1242.

ВНИМАНИЕ!!!

Продаем со склада в Киеве по ценам ниже рыночных:

- — шины автомобильные производства Бобруйского шинного завода (Беларусь) для ГАЗ-53, КамАЗ, ЗИЛ, ЛАЗ, ЛИАЗ, сельхозприцепов;
- — двигатели ГАЗ-53.

Факс: (044) 265-44-94. Тел.: 265-27-36, 264-22-97.

Арбітражний суд Житомирської області (262001, м. Житомир, вул. М.Бердичівська, 25) порушив справу № 4 Б про банкрутство малого спільного підприємства «Орбіта» (262000, м. Житомир, вул. Рильського,3; р/рахунок № 468023 в Житомирському регіональному філіалі «Економбанку», МФО 311034).

Украинско-российское производственное предприятие **«Днепросиблес»** принимает заказы на изготовление столярных изделий из древесины хвойных пород:

- оконные блоки раздельной конструкции;
- дверные блоки филенчатые цельнодеревянные;
- плинтус, наличник, рейка, вагонка, доска пола, брус по размерам заказчика.

Реализует:

- шпалы железнодорожные широкой колеи (непропитанные) I, II, III типа;
- пиломатериалы обрезные.

Форма оплаты — предоплата, безотзывный аккредитив. Возможен бартер на продукты питания.

320070, г.Днепропетровск, пр.Карла Маркса, 60, каб.№ 529,532. Телефоны: (0562) 45-21-32, 44-06-23, 44-16-37. Факс (0562) 44-06-23.

Производственная фирма изготовит из полиэтилена: пленку рукавную шириной до 1500 мм, пакеты хозяйственные, обложки для тетрадей, мешки и вкладыши транспортные, пробку винную, коньячную, шампанскую, крышку на стеклобанки емкостью 0,5 — 3 л.

г.Рубежное Луганской обл., ул. Ленина, 4. Научно-производственное коммерческое предприятие «БКФ» (06453) 5-21-61, 7-68-57, 5-14-71; тел./факс 7-63-85.

НПО «Сплав» реализует со склада в Харькове

Сталь листовую нержавеющую марки 12Х18Н10Т и трубы нержавеющие марки 12Х18Н10Т в ассортименте.

Тел. /факс 45-81-96. Телефон 45-81-41.

У номер!

• *Київ*

Журналісти вчаться боротися за демократію

(Початок на 1-й стор.).

Заняття проводили зарубіжні експерти зі США, Німеччини. Перед колегами виступили голова державного комітету з телебачення та радіомовлення Зіновій Кулик, консультант пресслужби Президента Валерій Бебик, віце-президент відділу інформації «Утел» Фред Хілман.

Журналісти ремствували, що з кожним днем дедалі важче стає добувати інформацію, навіть офіційну. В результаті дводенних дебатів з цього питання дійшли єдиної думки: необхідно боротися з монополізмом чиновників на інформацію, а для цього слід озброїтися законами, згідно з якими в разі відмови журналістові у потрібних відомостях чиновник може постати перед судом...

Як бачимо, представники засобів масової інформації рішуче настроєні відстоювати демократію в Україні. Щоправда, невідомо, як це благородне поривання буде сприйняте правлячою елітою.

Ольга ВАУЛІНА.

• *Сімферополь*

Постріли— вдень, вибухи — вночі

Не минає й дня, щоб не лунали постріли. От і минулої неділі в центрі міста невідомими розстріляна автомашина. Є жертви. Постріли змінюються вибухами у нічний час. Підірвано кілька магазинів. Вибуховим пристроєм доцентру зруйновано «Ліс-бар» (також у центрі міста). До речі, саме той «Ліс-бар», біля якого влітку минулого року зчинилася стрілянина, в результаті якої загинула дівчина і було важко поранено кілька чоловік. Спостерігачі стверджують, що ці постріли і вибухи пов'язані з «розборками», які ведуть між собою різні комерційні структури і так звані «авторитети».

У зв'язку з надзвичайно складною криміногенною ситуацією до Сімферополя прибули заступник міністра внутрішніх справ України генерал-майор Валерій Чернишов і понад двісті працівників правоохоронних органів Києва та східних областей нашої держави.

• *Суми*

Силовий комітет діє

Якщо в Україні темпи зростання злочинності за минулий рік становили 5—7 відсотків, то на Сумщині відповідні показники майже втричі вищі.

Стурбований таким становищем, облвиконком створив комітет по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю. Його мета — координація зусиль правоохоронних органів та розробка заходів по боротьбі з злочинністю. А головне — попередити корумповані зв'язки з державними службовцями і посадовими особами.

• *Одеса*

«Останній концерт» Леоніда Утьосова

Під такою назвою минулої суботи завершився в Одесі унікальний фономарафон «З піснею по життю», приурочений до 100-річчя з дня народження відомого артиста естради.

Фонд Л. Утьосова, Будинок вчених та клуб «Потьомкінські сходи» подарували шанувальникам таланту співака багато чудових зустрічей, під час яких лунали записи пісень Утьосова, цікаві розповіді про його життя. Відвідувачі знайомилися з матеріалами фондів музею-квартири артиста.

Коли всі відпочивають

Гірка логіка наших реалій

ВЕЧІР. Нетрі Борщагівки. Зупиняю червоні приватні «Жигулі» — мені на Львівську площу. Даю триста тисяч. За вікном пливуть затишні вечірні вогні великого міста. «Все, на сьогодні план зробив», — задоволено каже водій. Цікавлюся:

— **А, якщо не секрет, план — це скільки?**

— Два мільйони чистими, без витрат на бензин...

— **У вас патент на візництво?**

— Який патент?.. Щоя, дурень — на державу працювати? За які її заслуги?

— **Не боїтеся податкової інспекції, штрафів?**

— А піймати мене практично неможливо. Це мало б виглядати так: ви виходите з моєї машини, і тут підскакують інспектори і кажуть: ага, ти взяв у нього гроші, а податки не платиш... Але треба, по-перше, щоб ви підтвердили, що дали мені гроші (а вам навіщо, правда ж?). По-друге, я можу сказати, що не просив — самі поклали. Коротше, санкції нереальні. Ну, хай, припустимо, оштрафують — все одно суми мізерні...

— **Таксистом працювати нині небезпечно. Особливо увечері. Можуть бути неприємності...**

— Просто непотрібно брати компанії. Віком від 17 до 35 років. З ними, як правило, проблеми.

— **Ви їх мали?**

— Та мав... І справа навіть не в тому, що побити можуть, чи ще щось... Просто не платять. Приїжджаємо — а вони: ти що, дядьку, ще й грошей захотів?!! Недавно з трьома шмаркачами побився — довели вже...

Віктор ніде більше не працює. Але й возить лише зимою і навесні. Влітку спекулює, каже, овочами. «Бізнесом займаюся — раніше це спекуляцією називалося». Їздить по селах, закуповує фрукти-овочі, везе до Росії. «За одну ходку доларів сто робив». Молодий чоловік, недавній армійський капітан, вже на пенсії...

— **Куди я піду працювати? Платили б хоч мільйонів п'ятнадцять на місяць — пішов би. А так — овочами торгувати вигідніше. Хоча ризик теж є. Але краще, ніж в армії: по 8 годин пряжиш, а приходить якийсь полковник — і ти повинен робити вигляд, що дурніший за нього...**

Логіка гірка, але вона — логіка.

Ми приїхали...

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Київ.

Пороги будуватимемо, а не оббиватимемо

На прес-конференції Львівської обласної організації КУНу йшла мова про долю українців, які проживають в Росії і Казахстані (за приблизними підрахунками — їх понад 10 мільйонів) і хотіли б повернутися додому.

Не з доброї волі вони потрапили туди. Репресованим і депортованим допоможе створений рік тому фонд «Повернення», який функціонує на громадських засадах. Згідно з програмою «Повернення», у селі Пасіки-Зубрицькі Пустомитівського району та в селі Бірки Яворівського району будуть споруджені житлові комплекси з відповідною інфраструктурою і навіть переробними міні-заводами, які забезпечать переселенців працею. Один двоповерховий котедж для сім'ї коштуватиме 18—25 тисяч американських доларів. Організатори фонду сподіваються, що у працьовитих українців є певні заощадження. Зрештою, про це свідчать і листування із понад 50 українськими громадами, розкиданими по території колишнього Союзу. Серед умов, що їх висунуто до майбутніх переселенців, є й така: переїхати мають і їхні діти з онуками, тобто сім'я має складатися не менш як з п'яти чоловік. Організатори акції сподіваються, що й держава також не залишиться байдужою до долі своїх дітей зі східної діаспори, і західна діаспора матиме ще одну точку докладання зусиль.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Запитання — відповідь

Замість страховки матимете сертифікат

ДЕКІЛЬКА років тому уклав договір за змішаним страхуванням. Термін дії страховки закінчився ще в березні минулого року. Звісно ж, я хотів одержати гроші, але мені їх не видають.

М.ГАРКУША.

Надточаївка Черкаської області.

Роз'яснює правління Національної акціонерної страхової компанії «Оранта».

З метою компенсації громадянам України втрат від знецінення сплачених внесків за договорами довгострокового страхування Указом Президента СРСР від 6.05.91 р. № 1913, Указом Президента України від 25.05.92 р. № 304 і декретом Кабінету міністрів України від 17.03.93 р. № 21-93 передбачена разова переоцінка сум сплачених внесків та виплата компенсації.

Компенсаційні суми визначалися за чинними договорами страхування у розмірах: 40 відсотків — до суми сплачених внесків на 1.03.91 р., 100 і 200 відсотків — до суми сплачених внесків на 2.01.92 р.

Крім цього, правління НАСК «Оранта» прийняло рішення провести переоцінку страхових внесків і виплатити компенсацію по закінченні дії довгострокових договорів страхування, що діяли на 1.08.93 р., у розмірі 90 відсотків, і на 1.12.93 р. — у розмірі 120 відсотків.

З метою подальшої компенсації втрат громадянам України від знецінення коштів у установах Ощадбанку та колишнього Укрдержстраху Указом Президента України від 24 листопада 1994 року № 698/94 передбачено провести індексацію грошових заощаджень. Індексація проводиться за всіма договорами довгострокового страхування.

На суму індексації передбачено видавати сертифікати номінальною вартістю, кратною мільйону карбованців, виходячи з суми сплачених внесків за станом на 2 січня 1992 року та індексу зростання споживчих цін у 1992 — 93 рр. у 2200 разів з урахуванням округлення у бік збільшення суми, кратної одному мільйону.

За договором автора листа на 2 січня 1992 року ним сплачено 143 крб. страхових внесків. Тож йому належить 314600 крб. (143 х 2200), себто один сертифікат номінальною вартістю мільйон карбованців.

Згідно з указом такі сертифікати після впровадження і видачі вільно обертатимуться та використовуватимуться для приватизації державного майна.

Спорт

НЕ ВСІ КІШКИ СІРІ...

Кубок країни з футболу. 1/8 фіналу, перший матч. «Динамо» (Київ) — «Торпедо» (Запоріжжя). 2:0.

1:0 Коновалов (4), 2:0 Шевченко (61, з пенальті).

«Динамо»: Шовковський, Лужний, Ващук, Хомин, Шматоваленко, Максимов, Мізін, Калитвинцев (Ребров), Шевченко, Леоненко (Похлєбаєв), Коновалов.

«Торпедо»: Ногін, Вєтров, Чиркун, Вернидуб, Романов, Гузенко, Смирнов (Марченко), Гуральський, Якименко (Ю.Бондаренко), Р.Бондаренко, Аваков.

Судді: Онуфер, Бабич, Сельменський (усі — Ужгород).

Після зустрічі головний тренер киян Володимир Онищенко сказав, що нині всі команди, мов кішки, — сірі. Потрібен час, щоб набрати ігрової моці.

Дозволю собі не погодитися з шановним Володимиром Івановичем. Якраз його команда, незважаючи на зимову пору, мала досить привабливий вигляд у грі проти запоріжців, які, до речі, не збиралися здаватися на милість господарям.

Динамівці поступово нарощували темп і особливо активними були в другому таймі. Що свідчить про їхню досить високу функціональну готовність. А поява в складі лідера Калитвинцева, Коновалова, Максимова пішла явно на користь колективу. Спільно зі старожилами клубу вони створили багато голевих моментів біля воріт Ногіна. І не біда, що не всі м'ячі влучили у ціль. Не сумніваюся, що процент реалізації у киян зросте вже незабаром. Головне, що в діях їхнього ансамблю простежується творча думка.

Шкода, що знову все відбувалося при майже порожніх трибунах на величезному стадіоні. Важко зрозуміти київських болільників. Адже їхня команда — лідер, поповнила склад багатьма хорошими виконавцями. Хіба не цікаво подивитися на її гру? До того ж і з неба не крапало; була хороша погода. Можливо, апаратові клубу слід серйозніше подумати над тим, щоб повернути глядачів на київський стадіон.

А у Володимира Онищенка запитав й про те, як він ставиться до ініціативи тбіліського «Динамо», яке зі сторінок московського тижневика «Футбол» звернулося із закликом щороку проводити турнір між колишніми чемпіонами колишнього Союзу?

— Ідея хороша, — відповів він. — Але все залежатиме від того, де гратимуться матчі: під дахом чи на якісних трав'яних полях, який регламент змагань. Якщо віднайдуть варіант, який задовольнить усіх, тоді такий турнір може стати корисним...

Повторний матч «Торпедо» — «Динамо» гратиметься завтра в Запоріжжі.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

***

У Миколаєві завершився турнір команд вищої та першої ліг. Вирішальний матч між СК «Миколаїв» та запорізьким «Металургом» завершився внічию — 2:2. Але переможцями названо господарів, у яких кращою виявилася різниця забитих і пропущених м'ячів.

Хокей. Регулярний чемпіонат МХЛ. «Сокіл» (Київ) — СКА (Санкт-Петербург). 0:2.

Баскетбол. Національний чемпіонат. Чоловіки. ЦСК «Меркурій» — «БІПА-Мода» — 88:91, 85:83, «Азовмаш» — «Будівельник» —108:138, 118:148, «Нафтохім-Олександрія» — «Шахтар» — 102:110, 95:111, СК «Миколаїв» — «Київ-Баскет» —102:106, 112:119.

Минулої суботи до Києва з Італії, де йому успішно зробили операцію коліна, повернувся нападаючий «Київ-Баскета» Володимир Шевченко.

	І	В	П	Р/О	О
Будівельник	34	33	1	4220-3258	67
Шахтар	36	28	8	4013-3548	64
Київ-Баскет	34	26	18	3834-3258	60
БІПА-Мода	36	23	13	3932-3720	59
СК Миколаїв	32	20	12	3425-3102	52
ЦСК Меркурій	36	16	20	3621-3717	51
Нафтохім	36	8	28	3415-3872	44
Азовмаш	36	8	28	3560-4267	44

Міркуйте, дорослі

Хто вирішить долю дітей?

***У** СКАНДАЛІ, що розпалився довкола тернопільських дітей-сиріт, яких намагалися усиновити американські родини, чи не найбільше звинувачень перепало пасторові американської лютеранської організації «Думки про віру» Ярославу Шепелявцю. Відомий у себе на батьківщині не тільки як духовна особа, але і як автор п'яти документальних фільмів про Україну, пан Ярослав вперше відвідав нас 1976 року. Саме тоді, заручившись підтримкою української громади Чикаго, він заходився впроваджувати програму допомоги українським дітям.*

1991 року Шепелявець запропонував діаспорі прийняти на відпочинок та лікування до себе в сім'ї 127 юних тернопільців. Серед дітей були сироти і ті, що мали батьків, проте однаково потребували медичної допомоги.

...Дитячі серця відкрилися назустріч американським доброчинцям.

Це й стало причиною того, що частина дітей не повернулася у травні, як те планувалось, додому. Точніше, до дитбудинку. Потім на адресу американських родин посипалися звинувачення, заяви про торгівлю дітьми, звернення опікунів дітей з вимогами повернути чада...

Перша комісія, що вирушила за океан подивитися, як живуть діти, пообіцяла розглянути можливість їх всиновлення американськими сім'ями. Дві наступні комісії дійшли висновку, що діти почувають себе прекрасно, сім'ї, в яких вони перебувають, консульству відомі, права дітей не порушуються.

Проте згодом всіх дітей, що мали опікунів в Україні, незалежно від їхнього бажання, повернули на Батьківщину.

На прес-конференції, що днями відбулася у Києві, опікуни згаданих дітей заявили про фальсифікацію їхніх звернень з вимогами повернути дітей. Насправді дідусі й бабусі бажають бачити онуків щасливими, нехай навіть в американських сім'ях. Адже сьогодні на пенсію за втрату годувальника — 600 тисяч карбованців — опікун не зможе навіть одягти й прогодувати дитину.

Сьогодні 55 дітей чекають вирішення своєї долі. Чекають відповіді офіційного Києва і американських сімей, що підготували документи на їх всиновлення. Відомо, що дію законодавства про міжнародне всиновлення в Україні зупинено на невизначений строк. А в дитинстві час плине надзвичайно швидко...

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Їздимо повільно. Проте з надією...

Днями генеральний директор «Укрзалізниці» Леонід Железняк дві години поспіль провів у студії, відповідаючи по селектору на запитання співробітників відомства та усіх, хто цікавився станом справ у галузі. А справи якраз невтішні. Особливо для затятих мандрівників: минулого року обсяг пасажирських перевезень порівняно з 1990-м скоротився на 24 відсотки. Сервіс також бажає кращого: провідники через нестачу вугілля та низьку його якість змушені купувати паливо «на стороні». Ідея керівництва «Укрзалізниці» про заготівлю дров у лісопосадках не викликала масового ентузіазму залізничників. А дарма.

Тяжке фінансове становище галузі, на думку Л.Железняка, не дозволить найближчим часом повністю вирішити проблему пільгового проїзду громадян. Водночас відомство вважає за необхідне переглянути тарифну політику держави, в результаті якої ціни на послуги залізниці штучно занижені.

Особливо непокоїть якість колії, і ця проблема у 1995 році залишиться пріоритетною. А отже, є надія на те, що наші поїзди будуть дійсно швидкими.

Транспорт

Вирішується питання підвищення безпеки пасажирських перевезень. Зокрема, до контролю за порядком на договірних засадах залучаються загони ЗМОПу.

Що стосується безпеки технічної, все залежатиме від загального стану парку та колії. Проте якщо (борони Боже!) щось трапиться, пасажири можуть сподіватися на страхові виплати (вони входять у вартість проїзного квитка). Якщо у вашій кишені знайдуть той самий квиток, проблем не виникне. Якщо ж ні — доведеться складати акт про те, що ви дійсно їхали у «нещасливому» поїзді. До речі, після недавньої трагедії з поїздом № 1 «Москва—Київ» було виплачено по два мільйони карбованців травмованим та по шість мільйонів — сім'ям загиблих.

Галина ЛИХОВА.

Modus vivendi

Не треба нас лікувати,

або Візьми себе в руки

***З** А СТАТИСТИКОЮ ми, українці (в тому числі старики і діти), вживаємо щорічно 2,5 літра чистого алкоголю на душу населення. Богатирі-французи протягом того ж періоду «осилюють» 10,8 літра. Втім, у порівнянні з реальною картиною — статистична — написана просто рожевими фарбами...*

Тож багато це чи мало? — зацікавитесь ви. Спивається нація чи просто «культурно проводимо час»? І, нарешті, як діяти: бити у всі рейки чи пити постарому, як батьки й діди заповідали?

До речі, про дідів. Вони якраз загальними зусиллями на народні кошти збудували 1902 року у Києві Дім піклування про народну тверезість (зараз — приміщення Трамвайно-тролейбусного управління, що біля Лук'янівського ринку). І працював він як своєрідний клуб за інтересами: з вечірньою школою, бібліотекою, безкоштовною аптекою, чайною і нічліжкою. Їхні онуки та послідовники з Українського товариства тверезості та здоров'я позбулись свого приміщення на Липській і тепер оббивають пороги арбітражних судів і того ж Трамвайно-тролейбусного управління у надії знайти хоч якийсь притулок.

До речі, створені за часів антиалкогольної кампанії 1985 року добровільно-примусові товариства тверезості зараз перейшли на дійсно добровільну основу. Чисельність членів столичного товариства за 10 років скоротилась з 153 тисяч до 20. Основні напрями роботи — пропаганда здорового способу життя та позбавлення від алкогольної залежності за допомогою «кодування». Щомісяця «замовляють» від недуги 15—20 чоловік, що заплатили членський внесок в розмірі 3 млн 800 тисяч та проконсультувались у психолога.

Тридцять відсотків відвідувачів Товариства тверезості пройшли через лікувально-трудові профілакторії, стільки ж приходять сюди вперше. Навіщо? Передусім, за психологічною підтримкою. Ці люди, як вогню бояться клейма «алкаш».

Розповідає Василь Богар, голова міської ради Українського товариства тверезості :

— У нас розроблені методичні освітні програми для дітей. Вже у шестирічному віці необхідно зруйнувати закладену сім'єю та суспільством установку на вживання алкоголю.

У медиків-професіоналів до «непитущого» товариства ставлення неоднозначне. Головний аргумент не на користь останніх — «проблема надто вже складна». Відмовившись коментувати ефективність методу «кодування», головний нарколог України Анатолій Вієвський запевняє, що антиалкогольною проблемою повинні займатись професіонали:

— Існує багато житейських, загальноприйнятих абсурдів, які, до речі, підтримують деякі медики. Наприклад, вважається, що хронічний алкоголізм — захворювання генетичне, яке передається з покоління в покоління. Другий абсурд — екстремізм непитущих. Алкоголізм — невиліковне захворювання, і слід навчити людину жити з цією проблемою. Тоді вона рано чи пізно зробить свій вибір. На чию користь — залежить від того, наскільки ефективну психолого-реабілітаційну систему для таких хворих ми створимо.

ЛТП і товариства тверезості — все це крайні точки нашої «антимедицини». У об'єднанні «Соціотерапія», яке очолює Вієвський, вперше в Україні створена (і впроваджується) власна психотерапевтична программа лікування та реабілітації наркотичних хворих. Основний її принцип: системність допомоги та добровільність лікування.

Але, за прогнозами самого Вієвського, найближчим часом навряд чи варто розраховувати на «протверезіння» суспільства. Адже першопричина пияцтва — внутрішній дискомфорт, позбавитись якого можна, зазирнувши або до психолога, або ...у пляшку. А тло таке: мережа психологічних служб в Україні не розвинена, рівень медичних знань асоціюється з убитим нікотином конем, натомість живий безсмертний лозунг-панацея: «Візьми себе в руки».

Ганна РОМАНЦОВА.

У номер!

• *Київ*

Федерація звертається до Президента

Всеукраїнська Федерація багатодітних сімей звернулася до Президента та уряду України з проханням зважити на критичне становище, в якому опинилася українська сім'я. «Тільки багатодітна сім'я стримує депопуляцію нації.., — говориться у зверненні, — то чи не державної ваги справа — подбати про надання їй пільг за користування житлом, комунальні послуги, придбання ліків, шкільних обідів...»

У зверненні наголошується: правонаступник першого Президента України несе відповідальність за призупинення розробленої за часів Леоніда Кравчука «Державної програми поліпшення становища багатодітних сімей». Федерація сподівається , що найближчим часом програма, внесена ООН до Вищого списку акцій міжнародного року сім'ї, буде затверджена та реалізована.

• *Сімферополь*

Де бажаєте спочити? Фірма пропонує...

Поховання в кредит — така нова форма роботи з клієнтами сімферопольської страхової фірми «Довіра». За словами керуючого справами фірми Віталія Могильницького, гроші заздалегідь може внести будь-який член сім'ї і за бажанням застрахувати всю родину. Підписавши договір з клієнтом, «Довіра» бере на себе зобов'язання щодо організації поховання — від оформлення документів і «бронювання» місця на цвинтарі до замовлення катафалка й вінка. У річницю звільнення Севастополя фірма уклала договори з 600 ветеранами, надавши їм 50-відсоткову знижку. Дешевше коштують договори для родин, які мають дітей-інвалідів. Більше того, фірма безплатно двічі на місяць забезпечує їх продуктами харчування. Як наголосив Могильницький, їхніми фірмовими послугами зацікавилися в Голландії, Фінляндії та Японії.

Поки що ж у Криму нововведення викликає неоднозначну реакцію. Коли страхова компанія «АСКОСімфі», котра «забронювала» 60 місць на цвинтарі Сімферополя, почала рекламувати свої «цвинтарні» послуги по радіо, на неї ринула злива докорів з боку мешканців міста й місцевої влади. Згодом фірма була змушена зовсім не згадувати у переліку послуг щось пов'язане з похованням. І хоча в такого роду послугах немає нічого поганого, менталітет колишньої радянської людини поки що не готовий до такого рівня страхового сервісу.

Подія-Іпринда.

• *Житомир*

Допомога кордонів не має

Близько 60 пацієнтів з діагнозом «дитячий церебральний параліч» прооперували за чотири дні в Житомирі спеціалісти Тульського інституту клінічної реабілітації. Вартість кожної операції еквівалентна ста доларам. Витрати взяли на себе обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів і міськвиконком, які виділили мільярд сто мільйонів карбованців.

Сама хвороба лікуванню не піддається. Але операція на мускульній системі у поєднанні зі складним комплексом післяопераційних процедур дає шанс на те, що хворий зможе більше рухатися.

Олексій КАВУН.

Базарний день

Ціни основних продуктів харчування на ринках України (26.02)

	Запоріжжя	Одеса	Севастополь	Донецьк	Київ, Лук'янівський ринок
Яловичина	200-300	200-280	180-200	250-300	250-300
Свинина	200-400	300-350	300-350	300-350	300-350
Кури	160-800	300-600	200-300	300-380	300-350
Сало	150-180	140-150	150-170	200-300	140-160
Яйця (десяток)	75-90	75-85	120-130	80-110	100-110
Олія (1 л)	90-110	110-150	110-120	100-120	120
Масло вершкове	500-570	600-700	450-500	—	500
Сметана	280-400	220-300	220-250	400	180-200
Сир жирний	60-80	120-130	300-350	190-200	180-200
Картопля	25-40	30-35	40-50	45-60	30-35
Часник	180-300	200-240	180-210	380-400	—
Морква	50-60	60-70	40-50	60-70	30
Цибуля	20-35	45-50	40-60	25-30	50
Яблука	35-120	80-150	100-200	80-250	90-150

За листом читача

ВІЙНА ... ПІСЛЯ ВІЙНИ

***У** НОЧІ її будять не тільки кошмари, що стріляють у серце болем минулої війни: дзеленчить телефон і підступним голосом запитує — чи не наклала вона ще на себе руки? Після того, як у травні Олена Іванівна Павлишенко перша в області отримала німецькі марки — компенсаційну виплату уряду ФРН за перебування у фашистському концтаборі — її напружене життя як члена бюро Української спілки колишніх малолітніх в'язнів круто змінилося. Багато друзів, тих, кому допомагала розшукати підтверджувальні документи про перебування у гітлерівських таборах, відвернулися від неї, звинуватили у найтяжчих гріхах, а то й оголосили недавній піклувальниці ... війну.*

Основні виплати колишнім в'язням концтаборів, жертвам медичних експериментів, остарбайтерам і т.п. будуть проводитись у 1995 році. Причому поетапно, почергово для відповідних категорій потерпілих. Лише у Чернігівській області налічується 14,5 тисячі претендентів на отримання компенсаційної суми (від 400 до 1000 марок). Нині у райвідділах соціального забезпечення йде скрупульозне вивчення підтверджувальних відомостей, оформлення відповідних документів на отримання компенсації. Але, зрозуміло, всім потерпілим хочеться отримати марки якомога швидше, а для цього треба бути в курсі, не прогавити відповідальний момент. Чутки про спритних ділків, які вже нагрівають руки на німецьких марках, вкладених у банки, обговорюються як факт на досить поважних зібраннях. Тому ажіотаж довкола виплати компенсацій наростає з кожним днем. На Чернігівщині він, крім усього, після перших виплат переріс у гостру конфронтацію груп претендентів. Кожна сумнівається в істинності документальних підтверджень у противної сторони.

Як не прикро, підозри мають під собою певні підстави. У Ніжині, куди мене запросили колишні малолітні в'язні, я вислухав чимало хвилюючих оповідок про «технологію» народження лжесвідчень, на основі яких зацікавлені особи отримують відповідні документи. Про це ж саме, зокрема, говорять і в Чернігівському міському об'єднанні колишніх малолітніх та неповнолітніх в'язнів фашизму.

Як на мене, громадський контроль у цій справі потрібен. Тож створення об'єднань колишніх в'язнів, остарбайтерів, борців-антифашистів можна лише вітати.

Єдине, що настороже, — це прагнення використати новоутворені організації для задоволення власних амбіцій, компрометації членів об'єднань.

Голова Чернігівського об'єднання колишніх малолітніх і неповнолітніх в'язнів Леонтій Жейко ставить під сумнів існування Чернігівської обласної організації Спілки колишніх малолітніх в'язнів фашистських концтаборів.

— Відбулась конференція, яку організувала Павлишенко, — розповідає він. — Але від нашої найчисленнішої зареєстрованої організації ми не вибирали на неї делегатів. Від Чернігова на конференцію потрапили лише близькі знайомі Олени Іванівни. Ніхто їх не уповноважував представляти наші інтереси. Кожен з них до того ж отримав певну суму, яку виділили спонсори.

Група чернігівців — «павлишенківців» у складі П.Книги, С.Панчукової, Н.Зубок, І.Стригун, В.Шведова надіслала у корпункт заяву, в якій звинуватила вже Л.Жейка теж в узурпації владних повноважень: мовляв, на п'ятий місяць після обрання головою об'єднання він без достатнього кворуму, «під виглядом зустрічі з кандидатами у депутати проводить перевибори членів ради та ревізійної комісії», хоча згідно зі статутом вони обираються на рік.

Позбавлені «портфелів» вважають, що Леонтій Степанович таким чином усунув невдоволених його діями, зокрема прагненням отримувати зарплату, одержаною ним премією, в сумі 2 млн. карбованців.

Звинувачений не бачить у цьому ніякої крамоли: невеличку зарплату, винагороду він має за виконання досить великого обсягу роботи і у відповідності з рішенням ради об'єднання.

Як би там не було, наслідок цих розбірок не забарився — у Чернігові формується ще одна організація колишніх малолітніх в'язнів. Подібна ситуація склалася і в Ніжині, де остарбайтери та в'язні концтаборів позбавили громадського портфеля О.Павлишенко. Проте вона з цим не згодилась і сформувала довкола себе групу прихильників. «Мені особисто «портфелі» нічого, крім болячок, не дали, — пише вона у листі до корпункту. — Але я не хочу віддавати їх у нечесні руки». Олена Іванівна подала заяву в суд на новообраного голову об'єднання Михайла Готька. Той у свою чергу звинувачує її у різноманітних корисливих зловживаннях.

Кожне об'єднання прагне залучити до своїх рядів якомога більше членів, завдяки цьому добитися певних пільг, уваги від влади. І це все, зрозуміло, в умовах нищівної критики опонентів, часто безпідставних звинувачень. Так, перевіривши компромат на П.Книгу, я з'ясував, що претендент на німецькі марки має всі документи, які вимагає чинне законодавство.

У Чернігівському обласному представництві українського національного фонду «Взаєморозуміння і примирення» конфліктний розвиток ситуації викликає занепокоєння.

— Все це тільки шкодить процесові організації компенсації — зазначає глава представництва Володимир Суховецький.

Тим часом громадські об'єднання могли б надати дійову допомогу інституціям, які займаються організацією виплати німецьких марок. У відділенні фонду мені показали сотні забракованих анкет-претензій: на окремих немає печаток, деякі заповнені абияк. Усі вони будуть повернуті в райони. А це значить, що претенденти на значну суму знову тривожитимуться, панікуватимуть, ходитимуть по інстанціях, хоча у тому немає ніякої вини представництва фонду в Чернігові. На місцях людям просто не допомогли належним чином оформити документи. Замість цього потерпілих від фашизму залучили до неприваблівої конфронтаційної боротьби у нікому не потрібних чварах.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Коментар

Чернігівщина, на жаль, не виняток

***О**СКІЛЬКИ, як уже відомо, виплатою компенсацій займається український національний фонд «Взаєморозуміння і примирення», прокоментувати описану в кореспонденції ситуацію ми попросили голову фонду В. КАЗМИРУКА. Ось що він сказав:*

— До нас також надходять листи з описами аналогічних випадків. І нам дуже прикро, що ряд громадських організацій намагається захищати ту чи іншу групу людей, що претендують на одержання компенсацій. Прикро, що за уже створених республіканських та обласних організацій раптом почали виникати альтернативні з майже однаковими назвами.

Зрозуміло, ми не маємо права втручатися в їхню роботу, бо є відповідне законодавство, що регламентує права об'єднань громадян. Але подібні до описаного конфлікту шкодять справі оформлення документів на виплату компенсацій саме тим, хто їх заслуговує. Часто зустрічаємося з тим, що людину в одній організації викреслили із списків, а в інші також не беруть. Ця людина ходить між громадськими організаціями і не знає, до кого притулитися. Суперечки між організаціями заважають їм працювати більш плідно для вирішення нагальних питань соціального захисту колишніх в'язнів концтаборів, борців антифашистського опору, малолітніх в'язнів. З другого боку, нам також важко, бо ми в своїй роботі спираємося на активістів цих організацій, залучаємо їх до підготовки експертизи документів.

— Як же бути! Чим можна запобігти подібним конфліктним ситуаціям!

— Я порадив би цим організаціям зібратися разом на свою конференцію і створити єдину організацію, яка буде представляти наші інтереси. Обрати в такі єдині організації слід людей авторитетних, чесних, добровільних. Бо що стоїть за створенням в областях кількох схожих організацій? Прагнення мати доступ до розподілу гуманітарної допомоги. Бажання десь представляти організацію чи особу. Тому на це явище, на мій погляд, мають пильну увагу звернути обласні органи юстиції, які дають право на життя таким організаціям. Адже подив викликає, що в одній області, як-от у Чернігівській, створено дві майже однакові організації, котрі представляють одних і тих же людей. Тут, мабуть, мають бути якісь нестандартні рішення органів юстиції, з тим, щоб упорядкувати цю систему.

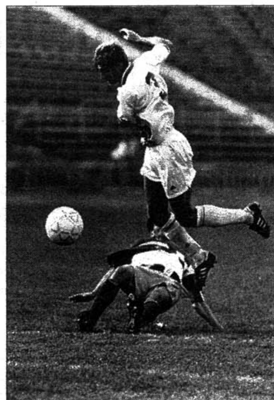
До речі, ми вже мали в Україні кілька громадських організацій, які претендували на роль центральних з того чи іншого питання в роботі з виплати компенсацій. Ми змушені були добиватися, щоб їх діяльність була заборонена .

Хочу ще раз підкреслити: **усі питання з оформлення документів, виплати компенсацій повністю покладено урядом на наш фонд.** І тому ніякі інші громадські організації не можуть підміняти його. Однак ми завжди готові до співпраці з усіма громадськими організаціями незалежно від їхніх політичних спрямувань. Аби тільки ця співпраця була на користь людям.

Записав
Яків ГАЛЬЧЕНКО.

P.S. В одному з найближчих номерів ми надрукуємо інтерв'ю з В.Казмируком з приводу питань, що порушують читачі у своїх листах до редакції.

Спорт

«Зоря» поки що без «пастиря»

***Н**АЙВИЩИЙ злет головної луганської футбольної команди стався 23 роки тому, коли вона першою з нестоличних колективів завоювала титул чемпіона СРСР, чим дуже розгнівала московських спортивних начальників. Які тільки звинувачення не сипалися тоді на луганчан: і суперників підкупили, і арбітрів теж...*

Можливо, не витримав напруження загальний нерв, бо луганська футбольна дружина надалі почала скочуватися донизу, а згодом команду і зовсім залихоманило.

Ця лихоманка, на жаль, триває й досі. Після першого кола чемпіонату країни головному тренерові «Зорі- МАЛС» Володимирові Кобзарьову запропонували скласти повноваження. Причина? Невдалий виступ команди. Поки що вона перебуває на 14 місці в турнірній таблиці, маючи 18 очок із 51 можливого.

Чи подбали про заміну наставникові? Ні. На тренувальний збір до Іспанії, який щойно завершився, «Зоря» виїздила без головного тренера. Його обов'язки тимчасово виконував Анатолій Миколайович Коршиков. Ось що він розповідає:

— В Іспанії команда зіграла досить непогано. У зустрічах з командами першого дивізіону здобула перемоги з рахунками 3:0 і 4:1.

Останнім часом у команді сталися кадрові зміни. Її залишили Алдошин, Аносов, Барибаєв, Плетньов, Рабковський, які й грали у нас недовго. Замінити їх є ким. Із нашої групи підготовки прийшли вихованці тренера Володимира Малигіна, колишнього гравця «Зорі», — Андрій Дражньов, Денис Зенцов, Роман Бригадін. Із тбіліського «Динамо» прийшов Тимур Димитроашвілі, з Вітебська — Олег Чернишов, з Кременчука — Юрій Пиндєєв, з волгоградського «Ротора» повернувся Олександр Шутов.

Плани у нас ще досить скромні — постараємося за підсумками чемпіонату закріпитися в першій десятці.

Підстав для свят, як кажимо, немає. Але й для комплексу неповноцінності їх мало. Нова команда, нове коло і... новий головний тренер. Але хто? Анатолій Коршиков, як і раніше, буде просто тренером «Зорі». Пропонували очолити команду Анатолієві Куксову. Той уже був на цій посаді, тому вагається...

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганськ.

Голос України

**Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.**

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

- ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
- Рукописи не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 529471.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311039.